

Sporazum med Alpino in Poliksom – velik korak v sodelovanju delovnih organizacij v Žireh

Dne 26. januarja 1980 so predstavniki Poliksa in Alpine podpisali samoupravni sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju. Ne bi opisovali členov tega sporazuma, raje naj spregovorijo nekateri podpisniki.

Jaka BOGATAJ — vodja TOZD Obutev Alpina Žiri:

Za nas, TOZD Obutev Alpine, pomeni ta sporazum iskanje prostih zmogljivosti, in tu je seveda Poliks za nas zelo ugodna priložnost. Hkrati pomeni tudi to, da bi Poliks izdeloval za nas okrog 500 do 600 parov gornjih delov dnevno, to pomeni 22 do 25 tisoč minut dnevno, to je približno desetino tistega, kar pravzaprav v Alpini potrebujemo. Kar zadeva tehnološko pripravo, nabavo materialov, razvoj, drugo strokovno pomoč, kar je vse urejeno s sporazumom, je seveda stvar Alpine, ki ima to že v precejšnji meri dobro razvito. Čas, material in normativi bodo seveda tudi v Poliksu veljali enaki kot v Alpini. Sporazum sam pa bo začel veljati 8 dni po podpisu.

In kaj meni o sporazumu vodja TOZD: Lahka obutev delovne organizacije Poliks **Franč Frlic:**

»V tem položaju je seveda to v kraju najboljša rešitev. Za

nas v Poliksu, v TOZD Obutvi pa pomeni ta obveznost to, da se bomo morali dosti angažirati v vseh pogledih. Seveda pa smo pri tem upoštevali, da predvsem delamo toliko, kolikor bomo v tem trenutku zmožni, to se pravi, da izkoristimo zmogljivosti do čimboljše mere. Veseli nas tudi, da so nekatere strokovne naloge: nabava, priprava dela in tehnološka priprava in podobno, stvar Alpine in to je za nas in tudi za našo režijo precejšnje olajšanje. Upam, da sporazum v praksi ne bo problematičen in da bomo obojestransko uspeli izpolniti vse naloge, ki smo jih s sporazumom tudi zastavili.«

Novi direktor DO Poliks Franc Kavčič pa je povedal:

»Teh 22 do 25 tisoč minut dnevno, kolikor naj bi Poliks delal po tem sporazumu za Alpino, je tisto, kar mi v tem trenutku v Poliksu zmoremo. Važno je tudi to, da je tudi v Alpini ta občutek, da je povezovanje trenutno potrebno in tudi upam, da za naprej dobro zastavljeno.

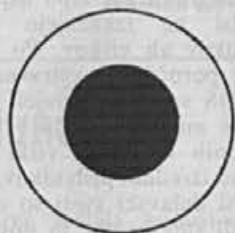
Veseli me, da smo našli skupni jezik, skoraj da bi rekel, v optimalnem obsegu. Upam, da se bo razvoj povezovanja nadaljeval, da se bo razvijal v vsem prihodnjem srednjeročnem ob-

dobju in se tudi v tem smislu poglobljal. Ta naš korak pomeni hkrati tudi obliko čimboljšega povezovanja žirovskega združenega dela; v tem pogledu mislim, da smo napravili še mnogo več.

Prebili smo led in začeli z resničnim povezovanjem, ki bi moralo roditi tudi primerne rezultate. Ob tem pa seveda velja omeniti še to, da bo v naši temeljni organizaciji Obutve v Poliksu treba odpravljati nekatere pomanjkljivosti, ki jih še imamo in prav gotovo bo treba spremeniti našo miselnost, namreč iz obrtniške v industrijsko. Upam, da bodo družbenopolitične organizacije in samoupravni organi dosledno vodili naše skupno delo v smeri poglobljanja sodelovanja. S tem vsi skupaj lahko upamo na boljše ekonomske rezultate in pa tudi na večjo možnost vpliva delavcev na odločanje. Še nekaj bi omenil; to je investicije in skupno planiranje. Računam, da nam bo uspelo v prihodnjih letih doseči tudi to, da bomo zaradi skupnih interesov tudi skupno načrtovali.«

Tomaž Košir — direktor delovne organizacije Alpina:

»Razumljivo je, da je Alpina ta sporazum podpisala predvsem zato, ker smo stalno v deficitu z zgornjimi deli, to pomeni, da je naš interes v tem pogledu popolnoma jasen. Razumljivo je, da je v teh zaostrenih pogojih gospodarjenja tak sporazum še bolj koristen, zlasti zato, ker stvari rešujemo v kraju in upam trditi, da je to tudi ceneje. Ta razkorak med našimi zmogljivostmi montaže in zmogljivostmi sedanjih šivalnic bomo prav gotovo s tem sporazumom nekoliko odpravili, čeprav še ostajajo nekatera nerešena vprašanja. Sigurno bo treba iti v smeri razvoja tehnologije in zlasti v smeri, da bo vedno manj klasične cvikarije in s tem bi odpravili



VEČ ZA TERMOPLASTE

V TOZD Plastika so se v januarju znašli pred hudimi preizkušnjami.

Zmanjkalo je namreč poliuretanske mase. Problem dobave tega materiala se je prvič pokazal že lani spomladi, resneje pa septembra lani, ko je prišlo celo do polovične proizvodnje te vrste kar pol meseca.

V začetku letošnjega leta se je položaj še zaostрил.

Tako so v plastiki najprej ustavili proizvodnjo na enem vrtiljaku, kjer izdelujejo izdelke iz PU mase, ob koncu meseca pa je proizvodnja bila ustavljena na dveh vrtiljakihi. Nastali so seveda nekateri kadrovske problemi, ki so jih reševali s prerazporeditvijo 18. delavcev v TOZD Obutev Žiri. Za nekatere delavce pa so se dogovorili za prerazporeditev v proizvodnjo termoplastov. Pri razporeditvah je bilo seveda potrebno upoštevati kvalifikacijo, primerno za TOZD Obutev, na drugi strani pa nekatera vprašanja invalidov in preostale poliuretanske proizvodnje.

Kot vse kaže, bo problem rešen z začasnim uvozom, za izvozne artikle; pridobili bi 5—6 cistern materiala, s čimer bi bila zagotovljena nemotena proizvodnja 3—4 mesece. V tem času pa bodo ustrezne službe morale zagotoviti bolj nemoteno dobavo PU surovin.

In razmišljanje za prihodnje: če bo kriza še trajala, se bo treba bolj usmeriti v proizvodnjo termoplastov, kar napovedujejo že nekatere načrtovane investicije.

N. P.



(Nadaljevanje na 2. strani)



dogovarjamo se – dogovorili smo se

Ob rob sklepov delavskih svetov

Delavski sveti TOZD in DSSS so na svojih rednih sejah, 26., 27. in 28. januarja obravnavali poročilo centralne inventurne komisije o letnem popisu. Komercialni svetnik Lojze Kopač je povedal, da je inventura kar lepo uspela in popisi ne izkazujejo večjih manjkov ali viškov. Po obširnem poročilu in obravnavi so vsi DS soglasno sprejeli sklep, da se manjki knjižijo v breme izrednih izdatkov, viški pa v dobro izrednih prihodkov.

Vsi delavski sveti so obravnavali spremembe in dopolnitve razvida del oziroma nalog in spremembe analitičnih ocen del oziroma nalog in potrdili vse predloge, razen predloga za ustanovitev delovnega pravila »vodenje proizvodnje«, ker so delegati menili, da potrebe po ustanovitvi tega delovnega pravila ni; potek proizvodnje pa naj usklajujejo vodje oddelkov, za investicije pa naj skrbi referent za investicije skupaj z vodjem TOZD. Predlog sprememb in dopolnitev pravilnikov o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke, skupno porabo, o nadomestilih in prejemkih je bil v javni obravnavi. Pripombe,

(Nadaljevanje s 1. strani)

marsikaj, kar nas sedaj tare. Ko ocenjujem vsebino tega samoupravnega sporazuma o sodelovanju s Poliksom, bi lahko rekli, da je povezovanje z obratom v redu tudi zato, ker je to obrat, ki ima razmeroma nizko režijo. Če bo vsem nam uspelo z ne preveč povečano režijo izkoristiti vse zmogljivosti, ki jih imamo, bo uspeh sigurno zagotovljen in bo koristil tako delovni organizaciji Poliks kakor tudi Alpini.

Predvsem pa se mi zdi važno, da je samoupravni sporazum nekaj več; ni samo dogovor o nekem sodelovanju, temveč da pomeni tudi da smo prešli iz ozračja nezaupanja v ozračja zaupanja. To pa veliko pomeni.

Franc Kavčič, direktor delovne organizacije Poliks pa je še pripomnil:

»Zares, to je važno. Predvsem pa upam, da so te besede tudi začetek konca vseh razglabljanj od zunaj in predvsem osnova za nadaljnje poglobljeno sodelovanje na ekonomski ravni in v interesu vseh delavcev.«

N. P.

ki so bile posredovane v teku javne obravnave, so bile upoštevane, zato so delegati potrdili predlog sprememb, ki bo sprejet na referendumu, 30. januarja 1980. V predlagani vsebini so bile sprejete spremembe in dopolnitve poslovnika o delu komisij za delitev sredstev za OD. Sprejeli so sklep o razpisu referenduma in javne obravnave. Za sprejem sprememb statuta TOZD in DSSS. Po obrazložitvi finančne službe so bili sprejeti še naslednji sklepi.

— Dokončni obračun amortizacije za leto 1980 se napravi po predpisanih stopnjah, povečanih za 10% presežene amortizacije. Obračuna se tudi amortizacija za že amortizirana osnovna sredstva in se jo prenese v poslovni sklad.

— Amortizacija osnovnih sredstev obračunana v letu 1980 v DSSS, naj se uporabi za nove nabave osnovnih sredstev in se s tem ne vrača posameznim tozdom. Nabave osnovnih sredstev v DSSS morajo biti v skladu z letnim planom investicij, oziroma mora DSSS zanje dobiti soglasje vseh TOZD.

— Porabljena sredstva sklada skupne porabe skupnega pomena se delijo po posameznih TOZD po ključu zaposlenih na dan 1. 1. 1981.

— Lastništvo osnovnih sredstev se vodi neoziraje se na uporabo, v tisti TOZD oz. DSSS, ki je osnovna sredstva kupila, oziroma ji je bilo ob razdelitvi premoženja 1. 1. 1977 dodeljeno.

— Pozitivne razlike, ugotovljene ob preračunu zalog materialov, polizdelkov in gotovih izdelkov, na nove planske cene, se prenašajo na poslovni sklad.

Delavski svet TOZD Obutev Žiri je obravnaval in sprejel še samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za medsebojno poslovno in plansko sodelovanje med Alpino in Poliksom. Zaradi težav s preskrbo šivanih zgornjih delov obutev, zaradi pomanjkanja zmogljivosti šivalnic in prikojevalnic, smo se namreč odločili, da bomo iskali možnosti zunaj delovne organizacije. Glede na to je bilo dogovorjeno z DO Poliks — TOZD Lahka obutev, da bi sodelovali v Alpinem programu. V skladu s podpisom bo DO Poliks prevzela del Alpininega programa, TOZD Obutev pa se obvezuje, da bo dala v izdelavo gornje dele, glede na razpolož-



Na Colu sprejemajo srednjeročne plane SIS

ljive zmogljivosti Poliksa. Sprejme se tudi predlog samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občini Logatec, nabavi stroj za vezanje kartonov s plastičnimi trakovi in odbrijo odpisi v breme izrednih izdatkov zaradi raznih reklamacij tujih kupcev.

Direktor Tomaž Košir je delavskemu svetu natančno obrazložil namen obnove III. nadstropja in prenosa stavbe pri Arharju ter adaptacijo te stavbe. V kratkem gre za naslednje:

— Zaradi vselitve v novozgrajeno halo so se sprostili nekateri prostori v III. nadstropju, ki pa za proizvodnjo niso primerni zaradi transportnih težav.

— Zato se je pokazala možnost, da bi tudi nekatere sektorje v skupnih službah bolje zaokrožili in prostorsko povezali. S tem pa bi rešili tudi veliko stisko s prostorom v razvoju težke obutev.

— Poudariti je treba, da tu ne gre za kakršnokoli povečevanje oziroma širjenje administracije, temveč le za prostorsko zaokrožitev sektorjev.

— Tako bi prostorsko zaokrožili računalniški center v IV. nadstropju, finančnoračunovodski sektor v III. nadstropju (zaradi povezave z RCA), v II. nadstropju pa bi potrebne prostore pridobili za razvoj športne obutev.

— V stavbo pri Arharju pa se preseli splošno-organizacijski sektor, razen računalniškega centra. Glavno postavko pri obnovi predstavlja sejna soba, ki jo je, glede na to, da so vse to rešitve za daljše obdobje, potrebno ustrezno prenoviti in zaradi raznih obiskov tudi

solidno opremiti. Vse ostalo pa, v primerjavi z ostalimi investicijami, ne predstavlja posebnih stroškov.

Po podrobnem obrazložitvi direktorja DO je delavski svet soglasno sprejel naslednji sklep.

DS TOZD soglašajo s pridobitvijo stavbe pri Arharju s tem, da Alpina odstopi od udeležbe na dohodku. Etikete za 3 leta, (zaradi sovlaganja pri investiciji) s tem da Etiketa brezplačno prenese stavbo s pripadajočo parcelo v last Alpinc.

DS TOZD Plastika:

je na svoji 2. redni seji obravnaval poleg skupnih točk še problematiko v zvezi s pomanjkanjem materiala za izdelavo PU podplatov. Direktor Tomaž Košir je delavskemu svetu na široko pojasnil, kakšen je položaj in sicer:

Zaradi spremenjenega deviznega režima, se je zmanjšal odstotek razpolaganja z deviznimi sredstvi na 65% od izvoza, 35% pa moramo odvajati za pokrivanje skupnih družbenih potreb. Že ko smo sestavljali plan za leto 1981, smo ugotovili, da vseh potreb po uvozu z lastnimi devizami ne bomo mogli pokriti, zato smo bili prisiljeni ugotavljati, katerih materialov največ uvažamo, da bi to zmanjšali, ne da bi pri tem trpela celotna proizvodnja v DO. Takoj smo lahko ugotovili, da proizvodnje smučarskih čevljev ne bomo smeli okrniti, kajti le-teh največ izvozimo na zahod, na vzhodu pa dosežemo precej dobro ceno.

Hkrati pa smo tudi ugotovili, da predstavlja polovico vsega uvoza PU masa s pripadajo-



dogovarjamo se – dogovorili smo se

čim orodjem. PU podplatov pa prodamo le manjšo količino za konvertibilno valuto.

Zaradi tega smo bili soglasni, da je potrebno proizvodnjo PU podplatov zmanjšati ter dati prednost tistim programom, kjer bi nastala največja škoda za DO, če bi jih opustili.

Prav zaradi tega problema, smo se že lani dogovarjali s kupci PU podplatov o odstopu deviz, oz. uvoza mase in s tem smo še kar uspeli, zato tudi zastojev ni bilo.

Že v januarju 1981 pa smo naleteli na večje težave (carina nam ni carinila), tudi naši kupci, ki imajo prav take težave z devizami, nam niso uspeli pravočasno preskrbeti mase, tudi z začasnim uvozom nismo uspeli.

Prisiljeni smo bili ukrepati tako, da smo se dogovorili, da se proizvodnja PU podplatov zmanjša toliko, da bi zagotovili normalno proizvodnjo in na ta način ne bi prihajalo do pomanjkanja dela zaradi nerednih dobav (kar pa se bo verjetno dogajalo pogosto). Ostale delavce pa bi prerazporedili na druga dela v TOZD Plastika in TOZD Obutev Žiri, kjer pa je dela dovolj, saj primanjkuje ljudi. Ker pa se teh navodil ni izvršilo tako, kot je bilo dogovorjeno, je prišlo v TOZD Plastika do raznih nesoglasij in nerazumevanja tega problema. Prav gotovo je tu zatajila vodstvena struktura v TOZD Plastika, ki se ni ravnala po teh navodilih, ljudi ni pravilno seznanila z razmerami, zato tega tudi niso razumeli.

Nerazumljivo je namreč to da, nastajajo problemi zaradi prerazporeditev iz ene TOZD v drugo, ko smo zaradi objektivnih težav prisiljeni zmanjšati proizvodnjo v TOZD Plastika, v TOZD Obutev pa ne moremo izdelovati pripravljenega programa (copat), ker ni delavcev. Te probleme rešujemo tako, da bo čimbolje za delovno organizacijo kot celoto in nikakor tu ne bi smeli biti prisotni tozdovski interesi.

Po daljši razpravi so bili delegati v TOZD Plastika soglasni, da pri tem res ne gre za to, da nekdo noče dati deviz za uvoz materiala, temveč je to posledica prej opisanega stanja.

Razčistili so tudi določilo pravilnika, v katerem je jasno zapisano, kako ukrepati v takšnih težavah, oziroma pristojnosti vodij TOZD, da ljudi lahko iz teh vzrokov premeščajo tudi v drugo TOZD in soglašajo, da se ta določila pravilnika v bodoče dosledno upoštevajo in izvajajo.

Potrebno je ugotoviti, kakšen naj bi bil tudi v bodoče obseg te proizvodnje in v kakšnem obsegu delati, da bi ob zmanjšanih dobavah delo potekalo normalno, ostale delavce pa je potrebno premestiti v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih.

Vsi, ki neposredno sodelujejo v tem procesu (nabava, prodaja, vodja TOZD), pa so dolžni, da bi probleme reševali čimbolj sproti in zagotavljati, da bi bile dobave repromateriala čimbolj tekoče in v skladu z načrtano politiko poslovanja DO.

DS DSSS in DS TOZD Obutev Gorenja vas sta obravnavala iste točke kot ostali DS in ni bilo dodatnih predlogov oziroma sklepov.

DS TOZD Prodaja je precej časa posvetil obravnavanju inventurnih popisov in po daljši razpravi sprejel sklep, da se nepravilno izpolnjeni inventurni popisni listi vrnejo v prodajalnice, ki so jih dolžne popraviti in čimprej vrniti.

Kjer so se pokazale velike razlike med knjižnim in dejanskim stanjem, je potrebno s sodelovanjem vodje rajona napraviti ponovno inventuro. Če se ugotovijo večje pomanjkljivosti, oziroma napake, ki se stalno ponavljajo, se odgovorno osebo prijavi na disciplinsko komisijo.

Na predlog komisije za delitev sredstev za OD je DS sprejel predlog sprememb Pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD, skupno porabo, o nadomestilih in prejemkih.

Komisiji za letovanja se predlaga, da čimprej pripravi pregled možnosti letovanj v letu 1981, z roki in cenami.

DS delovne organizacije pa je prav tako obravnaval poročilo centralne inventurne komisije, kako je potekal popis v vseh TOZD in DSSS in soglasno sprejel predlagano poročilo. Razpisal je javno obravnavo osnutka sprememb statuta delovne organizacije, samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v DO, samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih med TOZD in DSSS od 1. 2. do 15. 2., imenovana je bila tudi komisija za izvedbo referenduma in komisija za sestavo volilnega imenika.

Po obravnavi je bil sprejet samoupravni sporazum o združitvi sredstev za ureditev strojno-kovinskih delavnic. Po tem sporazumu bomo prispevali za ureditev teh delavnic glede na število naših učencev

v naslednjem petletnem obdobju, to pa znaša 3,01%. Sprejeti so bili še nekateri samoupravni sporazumi, ki pa ne terjajo finančnih obveznosti.

Nazadnje je direktor delegate obširno seznanil s problematiko proizvodnje PU podplatov v TOZD Plastika zaradi pomanjkanja repromateriala.

Delegati so postavili nekaj vprašanj, ki jih je direktor ob-

razložil, hkrati pa zavzeli stališče, DS TOZD Plastika, ki je problematiko natančneje obravnaval in podprli njihove zaključke.

Direktor je obrazložil še namen obnove III. nadstropja in potek reševanja prostorske stiske z adaptacijo stavbe pri Arharju, kot je že opisano.

Anuška Kavčič

Čizman – nesrečni junak

Čizman – nesrečni junak evropskega mladinskega prvenstva

Od 29. januarja do 1. februarja 1981 je bilo na Starem vrhu nad Škofjo Loko 9. evropsko mladinsko prvenstvo v alpskem smučanju.

Med mladinci je v tehničnih disciplinah – slalomu in veleslalomu štartal tudi naš Tomaž Čizman. V veleslalomu je zasedel 17. mesto, medtem ko je Rok Petrovič pristal na 6. mestu.

V slalomu, ki je bil na sporedu v soboto, 31. 1., je Čizman imel štartno številko 31. Prvi tek je prevozil odlično in je zasedel 6. mesto. V drugem teku je imel majhne težave pri merjenju vmesnega časa. Kljub temu je progo odlično zvožil do konca in je pristal na 6. mestu. To je bilo tudi več, kar smo si potihem želeli, ko smo gledali njegovo odlično vožnjo. Našemu veselju in veselju gledalcev ob progi pa ni bilo usojeno. Po končani tekmi se je

namreč sestala komisija sodnikov, ki je po enournem »posvetu« ugotovila, da je Tomaž v drugem teku »sumljivo« prevozil vratica v zgornjem delu proge in so ga diskvalificirali. Vendar, Tomaž Čizman nas ni razočaral. Vozil je kot pravi mojster. Dokazal je, da je njegovo mesto v naši B reprezentanci trdno in da ne zaostaja za evropsko mladinsko elito.

Čizman je predvsem mojster za slalom in gotovo njegovi najboljši časi šele prihajajo.

Treba je poudariti, da je Tomažu šele 16 let, medtem ko je zmagovalec letošnjega evropskega pokala dve leti starejši.

Želimo mu še veliko dobrih rezultatov in njegovih uspehov smo veseli tudi mi.

Rezultati kombinacije:

1. Hintersser (Avs.)
2. Genolet (Švi.)
3. Marksteiner (Aus.)
4. Piccard (Fra)
5. Felbinger (ZRN)

Marija Košir





Večje količine si želimo, pravijo v šivalnici

Leta že govorimo: šivalnice ne naredijo dovolj, da bi lahko montaža delala normalno in s polnimi zmogljivostmi. Najpočasneje se je čevlarska industrija razvijala v šivalnicah. Osebnih dohodki delavcev v šivalnicah so v odnosu do ostalih delavcev v razkoraku... Delovni pogoji se le počasi izboljšujejo...

S temj mislimi smo začeli pogovor z delavkami v šivalnici v Žireh. Vse bi prav gotovo povedale še mnogo več, toda z vsemi se ne moremo pogovarjati. Morda bodo odlomki in utrinki mnenj naših sogovornic vsaj deloma osvetlili resnični položaj delavk v šivalnici. Kot je navada, smo poskušali vzpostaviti pomenek vsaj na vseh pomembnejših fazah in z različnimi delavkami, tako po starosti kot po kvalifikaciji.

Cilka SAVINC: dela kot kvalificirana izdelovalka gornjih delov na dvoiglavki že osem let.

»Težave pri nas so predvsem zato, ker skoraj vsak dan delam na več opravilih, ker se artikli tako hitro menjajo. Tako so seveda težave tudi z doseganjem norme, vendar jo kljub temu nekako dozežem. To pomeni, da zaslužim nekaj preko petsto starih tisočakov. Pri tem bi ome-



mi pridejo prav predvsem izkušnje, če že nimam ustrezne kvalifikacije.

Leta pa seveda prinesejo svoje; roke postajajo utrujene in vedno težje je delati. Moram pa reči, da so vsaj letos za delo bolj ugodni materiali, kar je za moje delo izredno važno. Drugače pa normo poizkušam preseči za kakšnih 10%, zaslužim 6.000.— din. Pri tem je kar dobro in pravično razdeljeno delo, tako da vse delavke res lahko zaslužimo približno enako, seveda odvisno od prizadevanja. Če naj bi ocenila delo, mislim da je v redu, da sem z njim zadovoljna in tudi otrokom ne bi branila, če bi želeli delati v Alpini. Seveda pa so težave: zrak je slab, oči nas pogosto pečejo, na kar zelo vplivajo različna lepila.



Cecilija GREGUROVIČ, ki je v Alpini 9 let, kot kvalifici-

rana prešivalka dela na šivanju prve faze. Tudi ona meni, da bi bilo delo kar v redu, če bi izdelovali večje količine, da ne bi delavke hodile iz faze na fazo. Prav zaradi tega bi delala kje drugje, čeprav je kvalificirana prešivalka.

»Menim, da je na drugih delih v tovarni manj prestavljanja in zato je možno zaslužiti več, pa še drugih težav ni toliko. Vprašujete, če bi nadaljevala s šolanjem. Verjetno bi, če bi bilo to organizirano v Žireh, sicer je nemogoče.

Berta ČADEŽ: Zaposlena sem šele 18 let, ker prej zaradi treh otrok ni bilo mogoče. Kot priučena delavka sem 10 let delala povsod, sedaj pa sem že 8 let v šivalnici pri izdelavi gornjih delov za težko obutev. Trenutno je moje delo šivanje podloge in za 6.000 do 7.000 din je treba kar precej delati in preseči normo od 10 do 20%. Še sreča, da sem dela vajena in da nas, starejše delavke ne pre-



meščajo tako pogosto. Moram pa reči, da posebno letos ni bilo toliko menjav. Če bi bilo slabše, ne vem kako bi zdržala še več let; delala bom še do 55. leta, več sploh ni govora, da bi lahko. Tempo dela je zelo hud, poleg tega pa je tudi okolje neugodno, zlasti zaradi lepil. Zaradi tega mnoge ženske čutimo pritisk, slabosti in moramo tudi iz delavnice, da se malo oddahnemo.

Zinka KAVČIČ dela v Alpini in tudi v šivalnici 5 let. »Na pripravi dela nalepljam ojačevalce in ovratnike. Po večini opravila sodijo v 4. in 5. skupino.

Kot kvalificirana prešivalka tako mesečno zaslužim okrog



6.000 din, ker letošnjo zimo delo poteka kar v redu, čeprav se ovratniki tu in tam odpirajo in je treba popravljati.

Tudi drugače so se razmere v šivalnici nekoliko izboljšale, posebno ozračje je sedaj manj neugodno. Ni enostavno, če se človeku ob doseganju dokaj ostre norme še vrti zaradi slabega zraka in podobnih težav. Kot vse ostale delavke, pa tudi sama smatram, da bi moralo biti delo manj razbito, manj artiklov in tudi naredili bi tako več.

Albina KAVČIČ je v Alpini že 32 let. Kot polkvalificirana delavka vstavlja ipren v zgornje dele.

»Zavedam se, da ni drugega izhoda in da tudi ne morem kako drugače napredovati,



saj sem že v letih. Za nas starejše je na tem območju kar težko, posebno zaradi velikih lepljenih površin. Tudi na novo montirani pločevinasti zasloni me nekoliko motijo. Lahko pa rečem, da na starejše kar precej gledajo, da imamo letom primerno delo. Meni običajno tole delo prinaša 7.000 din mesečno, za kar pa se moram res zelo potruditi.



nila, da se mlajše delavke selimo pogosteje kot starejše. Tudi delovni pogoji nas včasih pestijo. Tu je prepih, hlapi organskih topil na tem mestu k sreči niso posebno pogosti.

Za naprej seveda ne morem posebno računati. Prav gotovo so ovira za nadaljnje izpopolnjevanje v poklicu tudi otroci. Znano pa mi je, da bi se v tovarni lahko izobraževala še naprej.

Ivanka JEREB dela v šivalnici športne obutve že 23 let. Njeno delo v preteklih letih je bilo izredno raznoliko. V mlajših letih ji sicer ni uspelo pridobiti ustrezne kvalifikacije in je sedaj priučena delavka, vendar opravlja dokaj zahtevna dela pri šivanju delov za gojzerje.

»Pred leti so bili, kot skoraj pri vsaki ženski, otroci in tako



Kako ustvarjamo

Mimogrede smo izvedeli, da ventilacija v šivalnici še vedno ni dokončno urejena, zaradi česar ponekod nastaja prepih. Delavke se sprašujejo, kako da ni možno tega dokončati.



Ivanka TAVČAR; dela že 20 let na režiji, trenutno pa na kontroli zgornjih delov v šivalnici.

»Napake, ki jih tu zasledim, redkeje delajo delavke same; mnogo pogostejše so napake, ki so odvisne od drugih ljudi ali še bolje, od materiala. Kar je takih napak, da jih napravijo delavke, je moja dolžnost, da gornje dele vrnem in delavke to same popravijo. Seveda moram točno vedeti, kdo je za kaj odgovoren. Kot sem že rekla je več težav pri različnih artiklih zaradi drugih razlogov. Pri tem bi omenila planinske in delavske čevlje, apreski in druge. Sicer pa kar zadeva kakovost, mislim, da smo z ukrepi predolgo odlašali in da je sedaj težko vse naravnati.



Silva FILIPIČ dela na delovnem opravilu striženje jermenčkov in vstava gajk. Približno tako delo opravlja že

okrog 30 let, od 32. kolikor je v Alpini. »Med večje težave sodi spet delo z lepilom, ki posebno na nas starejše zelo slabo vpliva. Sicer pa moram reči, da sem z delom pa tudi z osebnimi dohodki kar zadovoljna. Mislim pa, da bi pri sami pripravi dela morali velikokrat bolj paziti, da ne bi prišlo do takšnih nevesočnosti v proizvodnji. Če bi to uspelo, bi bili rezultati v Alpini lahko še mnogo boljši, čeprav že sedaj niso slabi. Posebno bi se kazalo usmeriti v izboljševanje kakovosti izdelkov. Pri vsem tem pa bi delavci morali imeti nekaj več besede ali vsaj biti bolje informirani. To je odvisno mnogo tudi od članov delavskih svetov, kako svojo funkcijo opravljajo. V tej okolici smo bili v prejšnjem mandatu mnogo bolje obveščeni kot smo sedaj.



Nada ŽAKELJ tudi dela na kontroli zgornjih delov v šivalnici in ugotavlja, da je napak mnogo manj, če so serije velike. To se je pokazalo pri eksportu, kjer je bilo malo artiklov.

»Napake, ki jih tu opazim, so seveda zelo različne. Kar ugotovim, izročim mojstrici in ona urejuje zadeve naprej. Sicer pa je odnos do dela, oziroma do kakovosti od delavke do delavke zelo različen. Na splošno pa lahko ugotavljam, da starejše delavke čutijo večjo odgovornost do dela kot mlajše.

O samem delu v oddelku pa mislim, da je kar dobro povezano in da kakšnega pohajkovanja, kot je marsikje, v šivalnici ni.

Jelka SLABE: »Delam na likanju vmesne podloge. Sem nekvalificirana, vendar bi se želela usposobiti, ker mislim, da nekvalificirani delamo tisto delo, ki ni najboljše plačano. Sedaj zaslužim okrog 6.000 din.



Če pa pogledamo TOZD ali delovno organizacijo kot celoto, pa mislim, da so uspehi kar v redu in če bo šlo tako naprej, upam da bodo tudi razmere za nas delavce boljše. Na odločitve samoupravnih organov kakšnega posebnega vpliva nimamo, člani delavskega sveta nam sicer povedo, o čem bodo razpravljali, to pa je tudi vse.



Hilda MEZEK, šivanje ovratnikov, šivanje okrasnih šivov in hrbtnih jermenčkov:

V tovarni delam zdaj že 25 let. Sem kvalificirana prešivalka in zaslužim od 6.000 do 7.000 din mesečno.

Sodim že med starejše delavke, zato se toliko ne selim s faze na fazo. Največje težave pa predstavljajo materiali, tako da zelo trpijo roke.

Tudi nimam posebnih problemov s samim strojem; če pride do okvare, ga kar hitro popravijo.

Za organizacijo dela pa mislim, da je zelo slaba. Ob tem ko v Žireh včasih čakamo na delo, oziroma gredo delavke v skladišče, odpiramo delavnice v drugih krajih.



Tinca SLABE dela kot manipulantka na traku. O svojem delu je povedala:

Najbolj nerodno je takrat, kadar so v proizvodnji artikli z malo parov, oziroma kadar so kratke faze. Tedaj je veliko dela. Kar zadeva material, ki ga posredujemo na trak, ga dobimo v zabojčkih, včasih pa moramo seveda ponj tudi v prikojevalnico. O drugih težavah ne bi govorila, le stoječe delo je dokaj naporno in ob koncu delavnika človek že čuti posledice.





Kako ustvarjamo

Pogovor s kurjačem

Smo v trdi zimi. Pod nogami nam škriplje, mi pa se več ali manj vedno znajdemo v kar toplo ogrevanih prostorih. Kaj pa je za vse to potrebno, smo se pozanimali danes, ko smo obiskali kurjača Jožeta Dolenca.

»Takole 2000 do 4000 kg mazuta dnevno porabimo, da

ogrejemo prostore. Za nabavo mazuta skrbi skladiščnik Vinko Eniko. V kurilnici delava dva in sicer v dveh izmenah, poleg mene je tu še Marjan Peternelj; delava pa od 4. do 12. ure in od 12. do 20. ure. V prihodnjem tednu se seveda zamenjava. Med najina opravila sodi tudi

VEČJE KOLIČINE.....



Jelka KOŠIR dela na delovnem opravilu barvanje gornjih delov.

Dnevno moram pobarvati okrog 240 parov gornjih delov. Tako zaslužim do 5.000 din. Delo je precej umazano in zaradi tega precej neprijetno. Mnogo rajši delam na lepljenju, kar pa je le občasno.

Mislím tudi na prihodnost; rada bi postala kvalificirana prešivalka.

V službo se vozim z Žirovskega vrha z avtomobilom, skupaj s sestro, če pa je sneg, pa seveda peš.

V svoji vasi se aktivno vključujem v delo mladinske organizacije, med drugim tudi pri gradnji Doma Prešernove brigade. V Alpini pa dela mladinske organizacije skoraj ni čutiti.

Marija JUSTIN — vodja oddelka šivalnice:

Med večje probleme našega oddelka prav gotovo sodijo norme. Pri izvojni obutvi je norma že lahko doseči, ker so večje serije. Problem pa nastaja pri novih artiklih, kjer norme pogosto ne ustrezajo. To povzroča med delavkami veliko slabe volje.

Kar zadeva ozračje v oddelku, je sedaj precej boljše. Prekoračitev maksimalne dopustne koncentracije hlapov organskih topil je sedaj le 2 do

3-kratna, prej pa je bila 10 in večkratna. Tu pa tam pa še nastaja preprih, ker naprave še niso popolnoma urejene.

Kot vem, imajo delavke največ težav z neustreznim materialom, ki je včasih pretrd ali predebel, na drugi strani pa precunjast. Težave so tudi z nasekanimi gornjimi deli, ki pridejo iz sekalnice gornjih delov večkrat neustrezno sparani. Mislim, da so naše delavke v šivalnici še najbolj natančne in trdim, če bi tudi v montaži in drugje vsak delavec moral popravljati za seboj, kot to delajo naše delavke, bi bilo manj slabe obutve. Tako pa smo v šivalnici celo servis za vse druge šivalnice in pa seveda tudi za razna druga dela.



Za samo delo lahko rečem še tole: količine bi morale biti večje in storilnost bi bila višja, kvaliteta pa tudi boljša.

So pa seveda še drugi problemi, ki jih bo potrebno urediti »od vrha«. Med drugim je to marsikaj v zvezi z delom in razvrstitvijo v plačilne skupine. Za samo delo pa bi bilo seveda nujno, da bi se vsi odgovorni od razpisa, preko nabave in ostalih zavzeli, da ne bi prihajalo do prekinjanja dela. Tako pa še vedno opažam premajhno odgovornost in delovno disciplino na vseh ravneh. Tudi dogovori na sestankih običajno ne veljajo.

Zapise je pripravil Neško podobnik, fotografije pa Brigita Grošelj

prešanje dnevni smeti, ki prihajajo iz proizvodnih oddelkov in pisarn. Sprašujemo se seveda, zakaj je še to potrebno in ali res to gre h kurjačem. No, za kurjača se je treba tudi primerno usposobiti, treba je imeti ustrezen poklic prej in potem še dodatni tečaj ali pa večletno prakso v kurjenju peči in potem dodaten tečaj za kurjača. Na tem delu sem sedaj že 9 let.

Aparature, ki so nama kazale različne podatke, so seveda zanimive. Takoj povprašava, kaj to pomeni. Takole pripoveduje Dolenc: »Tule moramo imeti 20 °C pozimi, da lahko v radiatorjih ustvarjamo ustrezno temperaturo. Seveda je pomemben tudi ustrezen pritisk in ta mora biti 2,5 atmosfere zato, ker je pač 22 do 25 m visoka tale zgradba. Ventil na ekspanzijski posodi je seveda važna reč in z njim regulira vse kar je potrebno v zvezi s tem pritiskom. Tu je tudi 6 črpalk za vodo, ki so tu in tam celo v okvari in za te je seveda tedaj potreben servis. Sami tega pač v Žireh ne moremo napraviti.«

Kaj pa delovni pogoji, povprašam?

»No, delovni pogoji so sedaj veliko boljši kot so bili pri stari peči; ni tako naporno, vendar je delo še vedno umazano in seveda dokaj odgovorno. Treba je paziti, da se vsi instrumenti pravočasno in primerno kontrolirajo, da ne pride do kakšnih napak, oziroma če že do napak pride, da jih čimprej odpravimo!«

No, tako vidite, danes smo poskrbeli, da ste izvedeli kaj delajo tisti, ki skrbijo za našo toploto.

Marijan Čibej

»Kot hišniku, mi je dolžnost, da vzdržujem streho, okna, pipe, ključavnice, šipe, vrata, ventile, stranišča se zamašijo itn. Pa po dvorišču je vedno dovolj dela; to je kidanje snega, grabljenje, pomladi in poleti košnja in podobno.



Precej tesno sodelujem s snalžilkami, moj sedež pa je v mizarški delavnici, kjer mi včasih tudi pomagajo pri delu.

Kar zadeva samo delo, opažam, da so mnogi delavci malomarni, včasih tudi kakšno namerno škodo napravijo. Svetoval bi, da bi vsi po končanem delu zapirali okna, da ne bi prišlo do pobitih šip zaradi vetra in podobnih nevednosti. Tudi v stranišču bi kazalo bolj paziti, da bi uporabljali ustrezen papir in tudi ne preveč hkrati.

Še nekaj o smeteh bi povedal. Namreč, ko kurjač balira smeti, ki pridejo iz proizvodnje in pisarn, teh je 20—25 bal dnevno, je treba te bale tudi odpeljati, ali v Gorenjo vas, tisti teden, ko mi ne kurimo, ali kam drugam. Sicer pa dnevno odhaja iz Alpin 12 do 14 kub. m smeti, to je vsake 2 dni. Na razpolago so 3 kontejnerji, v katere odlagamo različne smeti, poleg tega pa je treba enkrat na teden ali enkrat na 14 dni izprazniti tudi mizarški silos, kjer se tudi nabere več kot 2 kub. m smeti oziroma ostružkov. Papir odpeljejo na Dinos, ta se posebej zbira, prav tako tudi gobo, ki jo odpeljejo posebej.

Take vidite so torej težave hišnika, ki je vedno na repu, vedno pri strani, toda tudi vedno potreben.





Kako ustvarjamo

Bojan Starman vodja TOZD Prodaja

Naslednji sestavek je že dolgo časa obljubljen, to je namreč pogovor z novim vodjem TOZD Prodaja Bojanom Starmanom. Danes smo ga ujeli in kar hitro smo bili v pogovoru, kaj smo se pogovorili, to naj bi slišali v naslednjem sestavku.



»No po sklepu delavskega sveta delovne organizacije naj bi prišel v Alpino že s prvim septembrom lani. Veste pa, da so imeli tudi v Poliksu probleme z direktorjem, ki je lahko nastopil v Poliksu šele 16. decembra lani in to je seveda vplivalo na to, da sem bil v Alpini lahko nekaj časa le polovično in da sem šele v zadnjem obdobju začel z intenzivnim delom, tako kot se spodobi.

Lahko rečem, da mi delo ni nepoznano, saj sem pred dobrim letom še delal v Alpini. Lahko tudi rečem, da nisem opazil bistvenih sprememb, organizacija se je sicer nekoliko spremenila, obseg dela in dejavnosti pa mi je povsem poznan.

Če ocenjujem razmere v Prodaji, predvsem pa uspehe Alpine v preteklem letu bi omenil naslednje: Za razliko od prejšnjega obdobja, ko sem delal še v Alpini, ko je bila velika oziroma izredna konjunktura na domačem tržišču, izvozno pa smo stali slabše in tudi ekonomski učinki so bili šibki, je sedaj opaziti stagnacijo oziroma zastajanje na področju domače prodaje, saj je s stabilizacijo padla kupna moč in kljub dobremu vremenu in drugim razmeram so se seveda zaloge morale nekoliko povečati. Drugo je seveda na področju izvoza. Tu smo dosegli precej več kot smo planirali kar 80 % smo nad tem

predvidenim planom. Temu je seveda pripomogla devalvacija pa tudi nekatere druge razmere pri naših kupcih. Največji premik pa je opaziti na vzhodnem tržišču, saj do lani, razen smučarske obutve, nismo veliko izvažali na vzhod. No preko Centrotekstila pa smo lani že prodali kar 63 tisoč parov smučarske obutve. Tudi obeti za naprej v tem pogledu so dobri.

Sicer pa menim, da je izvozna stimulacija sploh prenizka, da so premiki v zunanjetrgovinski izmenjavi, oziroma v režimu tako naglo spremenjeni, da se je res težko prilagajati, saj vemo, da smo lani od 0,90 dolarja, ki smo ga lahko koristili po izvoženem enem dolarju v zadnjem delu lahko koristili le 0,65 dolarja. Ob tem pa so bile seveda še druge omejitve, o katerih je že precej znano. Vendar pa mislim, da to še vedno ni vplivalo na potek proizvodnje, ki je več ali manj normalno tekla. Posledica vsega tega so seveda izredno ugodni rezultati. Mislim pa, da bo stabilizacija letos še pokazala zobe in na to moramo biti pripravljeni.

Kako bi ocenil ta trenutek v Alpini pravite. Mislim, da so priprave na kolekcijo jesen-zima izredno lepo stekle, da smo se dobro organizirali, da smo se zelo prizadevali, da bi ta kolekcija postala čim boljše. Osvežili smo komisijo za izbor, tesnejše sodelovali, dosledneje poskušali vključevati vse tiste delavce, ki lahko kakorkoli vplivajo, da bi bila kolekcija čim boljše in to pripravo povezati tudi z obiskom sejma na primer: prvi izbor naj bi bil 4. in 5. februarja, medtem, ko bi 3. februarja obiskali sejem v Italiji in Avstriji. Tako bi lahko že na podlagi teh ogle- dov in ugotovitev lažje prišli do končnih odločitev. Tako se bomo na področju izvoza sedaj pogumneje odločali za izvoz v Sovjetsko zvezo, v Češkoslovaško in Nemško demokratično republiko, pri tem pa so seveda še vedno določena nerešena vprašanja na primer glede smučarskih čevljev (pancerjev), upamo pa, da bomo to

uspeli urediti. Za zahodno tržišče pa opazimo, da so možnosti nekoliko slabše, da so manjša naročila, namreč prednaročila od lanskoletnih 65.000 parov so ta prednaročila padla letos na 40.000 parov. Pri tem je seveda treba upoštevati, da je konjunktura tudi šibkejša in da bo plan težje realizirati.

Kar zadeva domačo prodajo pa je po novem letu tudi kar ugodna. Na to seveda vpliva tudi zima in pa znižanja, ki so sedaj. Prodaja športnih čevljev pancrjev pa ni tekla tako kot smo pričakovali, na kar je brez dvoma vplivala, kot smo že rekli, tudi manjša kupna moč. Zelo dobro pa so se prodajali čevlji za posmučanju, apreski, žal pa je bilo pri tem zaradi neustreznih materialov tudi izredno veliko reklamacij, kar je spet vplivalo na naš ugled. Povem lahko še to, da je pri precej skupinah kolekcije jesen-zima 1980/81 bil procent prodane obutve še vedno sorazmerno nizek. To pomeni, da kolekcija še vedno ni bila tako dobro zadeta, kot smo predvidevali.

Glede organizacije naj bi še kaj povedal. No, organizacijske spremembe so bile v glavnem pripravljene že prej. Pred tem smo prešli na nov sistem. Lahko pa rečem, da bo odslej še večji podatek na grosistični prodaji, da poskušamo v Alpini oblikovati tekmovalni čevljev, da to pomeni investicijo v ime Alpine, ime, ki ga nameravamo uveljaviti v skipoolu in tudi v svetovnem pokalu in seveda tudi na olimpijskih igrah v Sarajevu. Ne smemo sedeti na lovorikah in misliti, saj smo edini v Jugoslaviji. Zavedati se moramo, da so investicije v

dobro ime dolgoročne in da le s tem dolgoročnim usmerjanjem lahko računamo tudi na dobre rezultate v prihodnjih letih. Računamo tudi, da bomo težave v konjunkturi prebrodili. Upamo, da je naša orientacija v proizvodnjo športne obutve kvaliteten premik v našem delu. Naj pri tem povem podatek, da grame: apreski, teniške copate in drugo, in da je struktura lahke obutve v primerjavi s športno obutve v primerjavi s športno izrazito manjša. Sedaj je razmerje že 40:60 v korist športne obutve. Naši cilji so seveda veliki, prav gotovo je pomembno, da povečujemo izvoz in s tem zagotavljamo možnost nadaljnega napredka.

Kaj pa predvidevate v pogledu organiziranosti glede na delavce, ki jih imate v tozdu Prodaja?

Ne nameravamo zaposlovati novih ljudi. Mislim pa, da je nujno, da ljudje delajo tisto zaradi česar so postavljeni. Smo pač taka dejavnost, da je treba veliko znanja, veliko široke razgledanosti in težili bomo za tem, da bi bilo čim manj tako imenovanih rutinskih opravil. Zato se bomo čimbolj povezovali tudi z računalniškim centrom in poskušali tiste šibke točke, ki se še pojavljajo v našem delu, čimprej odpraviti. Nameravamo vzpodbuditi stalne povezave med tako imenovano centralo in pa prodajalnami tako ob pogledu zbiranja podatkov, kakor tudi razreševanje drugih vprašanj. Tudi, naprimer, delovanja samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Seveda pa v prvi vrsti reševanje pogojev dela, izboljšanja poslovanja in podobno.

N. P.

Obiskal nas je Karabegović

Ob mladinskem evropskem prvenstvu na Starem vrhu pri Škofji Loki, nas je 30. januarja obiskal generalni sekretar organizacijskega komiteja olimpijskih iger v Sarajevu Ahmet Karabegović. Le-ta se je zanimal za proizvode naše tovarne, predvsem seveda za smučarsko obutve. Povedal je med drugim, da je interes industrije za olimpijske igre in seveda za vse propagandne in druge ekonomske akcije ogromen. Organizacijski komite pa bo predvsem upošteval, da bi sodelovali čim bolj domači proizvajalci, seveda le tisti, ki so v svetu že uveljavljeni.

To pomeni, da obstaja možnost, da se tudi Alpina vključi v dogajanja okrog olimpijskih iger na tak ali drugačen način. Do konca tega polletja bo potrebno okrog tega še marsikaj napraviti, predvsem se pa dogovoriti kako naprej in kakšne bodo naše akcije v zvezi z bodočimi olimpijskimi igrami.

Kot je povedal direktor Tomaž Košir, je naš cilj v prihodnjih petih letih tudi ta, da uveljavimo ime Alpine na tržišču. In prav gotovo je olimpiada v Sarajevu ena naših priložnosti.

N. P.

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

Na temo IZVOZNA-OVOZNA PRIZADEVANJA ŽIROVSKIH DELOVNIH ORGANIZACIJ

so sodelovali: Lija Cajnkari — vodja Prodaje Etiketa, Ivan Naglič — vodja nabave Etikete, Bojan Starman — vodja TOZD Prodaja Alpine, Anica Cokan — vodja uvoznega oddelka Alpine. Razgovor je vodil Neško Podobnik, zapiske je uredila Anuška Kavčič.

1. Kaj uvažate in koliko?



Anica COKAN:

V Alpini največ uvažamo za športno obutev in sicer več kot 50% za TOZD Plastiko. Glavni uvozni artikli so granulati in zaklopke, usnja pa skoraj nič več ne uvažamo (razen umetno), uvažamo še rezervne dele, uvažali pa bi tudi opremo, če bi jo lahko. Vsega skupaj bomo letos uvozili za 15,5 milijard. Največji problem pa predstavlja participacija deviz našim domačim dobaviteljem, ki smo jo že zmanjšali na 5 milijard, vendar je to še vedno preveč, ker nam potem ostane premalo deviz za domači uvoz. Uvoz poliuretana je odpadel že lansko leto, prav tako bo tudi letos, ker bi za to rabili dodatnih 9 milijard deviznih sredstev. Lansko leto smo delali tako, da nam je poliuretan maso uvozil kupec, mi pa smo zanj izdelali podplate. Letos bomo delali na podoben način, devize bomo odstopali v skladu s predpisi.

Devizna sredstva v ta namen odstopamo naslednjim večjim dobaviteljem: Konus Slovenske Konjice, Okroglica, MTT Maribor, Čateks Čakovec, Ris Zagreb, Etiketa ipd. Z vsemi se dogovorimo in jim na podlagi sklenjenega samoupravnega sporazuma, odstopamo devizna sredstva, če hočemo zagotoviti, da nam bodo pravočasno in kakovostno dobavljali potrebni material.

Po novem morajo biti ti samoupravni sporazumi potrjeni še na samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino (SISEOT).

Vinko KAVČIČ:

V letu 1980 nismo uvažali ničesar, devizna sredstva, ustvarjena z izvozom, smo uporabili za udeležbo pri uvozu surovin za mineralna gnojila našim proizvajalcem mineralnih gnojil. To predvsem zato, da bi vsaj delno pokrili potrebe po mineralnih gnojilih našim kooperantom. Letos je dobava mineralnih gnojil zelo težavna predvsem zaradi zmanjšanja uvoza in pomanjkanja deviznih sredstev za uvoz surovin.

Kaj izvažate in koliko?

V letu 1980 smo zaradi pomanjkanja živine na domačem tržišču izvažali samo bukovе deske slabše kakovosti. Naš izvoz v letu 1980 je bil 100.415 \$.

Ivan NAGLIČ:

Čeprav smo manjša delovna organizacija, imamo precej surovin iz uvoza. Naše letne potrebe po uvozu znašajo približno 500 milijonov din, oz. 185 tisoč dolarjev. Uvoz lahko razdelimo na dva dela in sicer na direktni uvoz preko konsignacij iz držav konvertibilnega področja (Zahodna Nemčija, Anglija, Švica, Švedska, Nizozemska, Italija in Japonska). Uvažamo predvsem nujno potrebne repromateriale in rezervne dele za obstoječo opremo.



Za tiskarno uvažamo predvsem tekstilne barve, specialne barve za sitotisk in grafični tisk ter razne kemikalije, ki jih na domačem tržišču ne moremo nabaviti. Pri izdelavi orodij in klišeev potrebujemo iz uvoza linije za izdelavo nožev, razne

emulzije, mrežice in lepila za izdelavo sito klišeev, reprotelne filme, plastične emulzirane folije za izdelavo specialnih klišeev ipd. Velik delež uvoza predstavlja tudi uvoz samolepilnih folij in samolepilne svile.

Materiale nabavljamo tudi pri naših domačih dobaviteljih, ki zahtevajo našo udeležbo v devizah. To so predvsem dobavitelji bombažne preje, acetatnih in viskoznihi tkanin (podloge), ter proizvajalci umetnega usnja. Ta participacija, ki jo zahtevajo domači dobavitelji znaša približno 600 starih milijonov.

2. Kaj izvažate in kam?

Bojan STARMAN:

Strukturo našega izvoza predstavljajo vse vrste obutve. Največ izvozimo v Sovjetsko zvezo, Združene države Amerike, Nemško demokratično republiko, Češkoslovaško in v Švico ter še v mnoge druge države. Na zahod izvažamo samo športni program, na vzhod pa tudi lahko obutev.

Izvoz obutve se je v letu 1980 povečal za 119% v primerjavi z letom 1979. Predvsem se je povečal izvoz na vzhod. Zanimiv je predvsem strukturni premik v izvozu, ker količinsko sploh ni bil povečan, vrednostno pa več kot za 100%. V letu 1980 smo izvozili 594.096 parov obutve v skupni vrednosti 397.584.632.— din. Od skupnega izvoza je bilo izvoza na zahod za približno 6 milijonov dolarjev v vrednosti 175.000.000 N dinarjev.

Lija CAJNKAR:

Izvoz v naši DO je dokaj težaven in zadnjih pet let smo si še posebno prizadevali, da bi vsaj nekaj tudi izvozili. Vendar etikete izvažati na zahod ni lahko, težave bi imeli v vseh pogledih, tako v kakovosti, ceni, razen v roku bi zadovoljili. Naš material je ves iz uvoza, tudi če ga kupimo doma, moramo prispevati del deviznih sredstev, ker tudi naš dobavitelj dobi osnovne surovine iz uvoza.

Običajno je kakovost takšnega materiala slabša, kot v zahodnih državah. Tudi strojno opremo uvažamo in je ni mogoče stalno menjavati in kupovati, zato pa so tudi cene nekonkurenčne na zahodu.

Kljub temu pa nam je v lanskem letu uspelo preko Slovenijalesa izvoziti v Sovjetsko zvezo za 56 starih milijonov. Res je bil to kliring, to se pravi, da nismo na ta način dobili izvoza plačanega v devizah, vendar je bil to prvi izvoz Etikete



v Sovjetsko zvezo pod tem imenom. To je bil program Adidas. Ta izvoz bomo imeli tudi letos in še precej večji bo. Računamo, da nam bo letos uspelo, preko naših poslovnih partnerjev, to je predvsem Hermes Ljubljana, s katerim zelo uspešno sodelujemo, poizkušati izvažati tudi na konvertibilno področje. Drugače pa Etiketa izvozi indirektno okrog 60—70% etiket, to je približno 7—8 milijard od celotne realizacije Etikete, ki je bila v letu 1980 okrog 11 milijard. Zaradi tega pa tudi mi po 68. členu tega sporazuma iščemo devize pri naših kupcih. Je pa problem, ker jih dobimo le v Sloveniji, z drugimi republikami, s katerimi ogromno sodelujemo (60% naših Etiket), pa se o tem ne moremo pogovarjati, ker pogosto ne upoštevajo vseh predpisov. Zato nam tako dogovarjanje uspeva le v Sloveniji. Zelo dobro sodelujemo z Alpino, Almiro, Planiko, Rašico, PIK Maribor, Labodom, Novo mesto in to so tisti, ki nam odstopajo del deviznih sredstev.

3. Na katere probleme v glavnem naletite in kako jih rešujete?

Anica COKAN:

Problemi, ki nas spremljajo, so v glavnem v tem, ker je premalo deviznih sredstev, glede na potrebe po uvozu. Največja težava je v tem, ker lahko koristimo samo 65% prilivov na konvertibilno področje. (Npr. od 1 \$ lahko koristimo za uvoz le 0,65 \$). Kar pa izvažamo na vzhod, je kliring, sedaj se pogovarjajo, da bi tudi to upoštevali.

Zato, da lahko to koristimo, pa moramo imeti tudi vsa dovoljenja in režimske pravice. Ko uvažamo blago, ni vse v obliki svobodnega uvoza (LB), temveč je tudi pod RK — to je blagovni kontingent ali devizni kontingent; za to pa je potrebno



razgovor za urednikovo mizo — razgovor

pridobiti potrebna dovoljenja in uvažati le v okviru teh dovoljenj.

Blago iz uvoza lahko dobimo, vendar najpogosteje nastajajo težave, ker se pri nas predpisi tako hitro spreminjajo. Na primer, naročimo neko blago, v tem času pa se predpis spremeni in težave so tu. Blago moramo ali stornirati ali pa naknadno naročiti in pristati na te pogoje. Tako se velikokrat pokažemo nesolidni do tujih dobaviteljev.

Raziskava tržišča je kar dobra. Res pa je, da smo zelo priznana firma, dobavitelji so seznanjeni, kakšne materiale potrebujemo in nam jih tudi pravočasno ponujajo. Kupci pa nam ponavadi tudi predpišejo, kakšne materiale moramo kupiti. Material na zunanem tržišču lahko dobimo, seveda če so na razpolago potrebna devizna sredstva.

Seveda raziskujemo tudi, če bi materiale, ki jih uvažamo, lahko dobili na domačem tržišču in material naročimo šele takrat, ko ugotovimo, da ga ne bomo mogli dobiti na domačem tržišču. Tudi cena ni problem in če le dobimo na domačem tržišču, nabavimo doma, da niso potrebne devize.

Včasih imamo težave tudi, ker naročil ne dobimo pravočasno. Vemo, da prodaja naročil ne more dati, dokler ne dobijo dokončno potrjenih naročil naših kupcev.

Največji problemi pri nas so gotovo predpisi, ki se vse prevečkrat menjajo, vendar na to ne moremo vplivati in s tem smo prizadeti vsi uvozniki.

Ivan NAGLIČ:

Probleme imamo tudi pri pridobivanju deviz predvsem od naših kupcev v drugih republikah, poleg tega pa še z režimskimi pravicami, ki so se zelo zmanjšale. To so materiali na blagovnem in deviznem kontingentu. Te kontingente so precej zmanjšali in če hočemo kakšno stvar uvoziti, moramo z različnimi potrdili dokazati, da tega ne moremo dobiti na domačem tržišču. Večkrat moramo vzorce dostaviti proizvajalcu, ki bi to izdeloval in šele ta nam lahko izda potrdilo, ali smo upravičeni do uvoza ali ne. Res pa je, da so nekateri proizvajalci barv le-te že precej izboljšali, tako da že lahko uporabljamo domače.

Pričakujemo pa, da bomo morali letos prositi še za dodatne kontingente.

Glede na to, da nismo imeli zadosti deviznih pravic oz. de-



viz, smo bili primorani spreminjati tudi materiale, tako smo morali v proizvodnji s svile preiti na platno. Dogovarjali smo se tudi v Konusu, da bi nam izdelovali posebno umetno usnje, vendar dogovorili se niso dokončno.

Lija CAJNKAR:

Za zmanjšanje uvoza smo do sedaj naredili največ pri samolepilni svili, ki predstavlja v našem uvozu največ. Prizadevanja naše razvojne službe so se obrestovala; to so etipres etikete, ki so namenjene predvsem za obutveno industrijo (steljke in etikete). Etipres bi bil boljši in lepši nadomestek za samolepilno svilo in s tem bi ne bilo treba uvažati samolepilne svile. Pri etipres etiketi je namreč 80% domačih surovin in samo 20% uvoženih. Seveda pa je z novostjo težko prodreti, ker se spremenijo tudi načini dela v proizvodnji. Upamo pa, da bo letos proizvodnja stekla, predvsem ker tudi samolepilne svile ne bomo mogli uvoziti. Hkrati je naša etiketa odlično nadomestilo za prejšnje uvožene surovine.

Še en velik problem bi omenila. Pri izvozu v Sovjetsko zvezo ne dobimo plačano v konvertibilni valuti, zato bi bilo zelo v redu, če bi prišlo do dogovora, da bi vsaj del plačila SZ poravnala v konvertibilni valuti.

Od planiranih 260 milijonov izvoza pričakujemo največji delež v Etipresu. S tem bomo lahko pokrivali domače tržišče, z raziskavami pa smo ugotovili, da na zahodu nimajo tako kakovostnih etiket, zato računamo, da bomo s to etiketo prodrli tudi tja, prav tako pa tudi s strojem, ki je tudi novost. Glede cene stroja menim, da smo lahko konkurenčni, nekaj več problemov bo glede cene etikete.

Računamo, da bomo letos lahko izvozili tudi nekaj v dežele tretjega sveta. Preko Hermesa se dogovarjamo za sovlaganje za investicijo v Nigeriji, preko Tekstila Zagreb pa za Alžirijo.

Bojan STARMAN:

Glavni problem, na katerega naletimo pri izvozu na zahod, je nekonkurenčnost naših izdelkov na tem tržišču, predvsem zaradi previsokih cen, včasih pa je problematična tudi kvaliteta, kajti konkurenca na zahodnem tržišču je izredno huda. Tako zahodne države, kot tudi države v razvoju in druge socialistične države so začele posegati na zahodno tržišče (Romunija, Češka, in države Daljnega vzhoda; Koreja, Kitajska ipd.).

Tako se moramo prilagajati tej hudi konkurenci, cene prilagajati svetovnim cenam in nikakor ne moremo vztrajati na svojih, poizkušamo le iztržiti čim boljše pogoje za prodajo naših izdelkov in si s tem pridobiti potrebna devizna sredstva. Dostikrat se zgodi, da na zahod izvažamo pod svojo lastno ceno (torej le za zagotovitev tržišča, zadovoljitev kupcev in pridobitev deviz).

Precej boljši je položaj na vzhodnem tržišču, kjer je akumulativnost precej večja; brez tega izvoza prav gotovo ne bi imeli izkoriščenih vseh naših zmogljivosti v proizvodnji.

Na svetovnem tržišču nastopamo ponekod samostojno, glavni del prometa na zahod pa se odvija preko našega posrednika Koteks-Tobusa iz Ljubljane, ki spremlja posle pri zahodnem izvozu. V Sovjetsko zvezo izvažamo preko pooblaščenega zastopnika za izvoz obutve iz Jugoslavije v SZ — Centrotexila, v Češkoslovaško preko Derme, izvoz podplatov in izvoz v dežele tretjega sveta pa se odvija preko Slovenijalesa, ki

poleg svoje osnovne dejavnosti opravlja še posle v zvezi z izvozom v te dežele.

Pri izvozu v Sovjetsko zvezo pa se precej poslužujemo reeksporta; to je izvoz preko ene izmed zahodnih dežel; tako namreč dobimo tudi izvoz v SZ plačan v konvertibilnih deviznih sredstvih. V bitki za devize si na vse načine prizadevamo za reeksport, čeprav so tako cene nižje kot pri rednem izvozu v Sovjetsko zvezo.

Konverzija — del izvoza v Sovjetsko zvezo dobimo plačnega v devizah, to pa so le slučajnostne oblike, da pridobimo kar največ deviznih sredstev.

Glede raziskovanja tržišča bi povedal, da stalno pritiskamo preko naših posrednikov, da nam omogočijo dodatne posle oz. izvoz na zahod, ker nam naročila naših stalnih oz. znanih kupcev ne zadoščajo več. Dogovarjamo se, da bi naši kupci prodajali pod imenom Alpina, da bi organizirali skupne razstave; iščemo še nove kupce in večja naročila. Zahodnega izvoza je še vedno premalo, potrebe po deviznih sredstvih pa so čedalje večje.

Za boljšo konkurenčnost na zahodnem tržišču bi lahko, in bomo morali precej storiti tudi v tovarni. Predvsem bo potrebno zmanjšati stroške na enoto proizvoda, izboljšati strojni park in dvigniti produktivnost.

Pogovarjamo se tudi, da bi preko posredniških firm skušali povečati izvoz v EGS (Evropsko gospodarsko skupnost), ker bi se tako izognili mnogim carinam.

Kvaliteta naših izdelkov je v glavnem zadovoljiva, morali pa bi v naših izdelkih vgraditi še več lastnih tehničnih izboljšav in inovacij, ki na svetovnem tržišču precej pomenijo. Za prodor na svetovna tržišča bodo potrebna še večja prizadevanja prav na tem.

Velik korak smo storili tudi s tem, ko razvijamo tekmovalni smučarski čevlji. To je vsekakor zelo potrebna dolgoročna investicija v ime firme, kajti za dolgoročen razvoj na svetovnem tržišču je ime firme zelo pomembno.

Vinko KAVČIČ:

Problemov glede izvoza ni, izvozili bi lahko vso živino in les, s čimer bi lahko dosegli večji dohodek kot na domačem tržišču.

Povečanje izvoza ne predvidevamo zaradi velikih potreb naše predelovalne industrije.

(Nadaljevanje na 10. strani)



razgovor za urednikovo mizo — razgovor

(nadaljevanje z 9. strani)

Izvažali bomo le tiste lesne sortimente, za katere naše tržišče ni zainteresirano.

4. Kaj predlagate za izboljšanje:

- v sistemskih rešitvah
- v medsebojnem povezovanju
- v selekciji programa

Anica COKAN:

Glede sistemskih rešitev menim, da bi bilo za nas najpomembnejše, da bi nam končno že dovolili, da bi samostojno razpolagali s tistimi devizami, ki smo jih ustvarili z izvozom in ki nam pripadajo.

Želeli bi tudi, da bi imeli čimmanj sprememb, da se bi predpisi spreminjali največ enkrat ali dvakrat letno, ker je pri takšnem stanju, kot je sedaj tudi nemogoče vsakršno planiranje. Velike težave pri uvozu pa bomo imeli še zaradi tega, ker smo izraziti sezonski in prilive bomo kmalu izkoristili, kajti od fizičnega izvoza (to je izvoza čevljev) do prilivov, to je do takrat, ko dobimo plane, je dolgo razdobje, tudi 90 dni in v tem času ne bomo smeli uvažati, ker ne bo prilivov. Do sedaj smo se reševali na ta način, da smo dobili avanse, vendar za letos kaže, da to ne bo več možno.

Ivan NAGLIČ:

Tudi pri nas si želimo, da bi bili predpisi bolj stalni in da bi se ostre meje med republikami ukinitile, to pomeni, da bi nek predpis veljal za celotno Jugoslavijo in ne samo za Slovenijo. Tako bi bilo dogovarjanje veliko lažje in uspešnejše. Glede na to, da imamo v ostalih republikah močne kupce, bi lahko iztržili tudi več deviznih pravic oz. samih deviz.

Bojan STARMAN:

Pri pripravi vzorcev, ki je pomemben začetni poseg pri razvijanju nekega programa, je potrebno zagotoviti nemoteno delo v tem oddelku in narediti termske plane.

Povečati bo treba sodelovanje in dogovarjanje z vsemi našimi izvozniki (dogovorili smo se že, da se bo poslovni odbor Koteks-Tobusa, kjer obravnavamo poslovno problematiko, bolj redno sestajal ipd.). Morali bomo biti še bolj solidni do kupcev (v pogledu tehnične priprave, priprave vzorcev, spoštovanje rokov in ustrezne visoke kakovosti). Stalno in pospešeno moramo iskati nova tržišča in kupce.

Lani je devalvacija le za kratek čas izboljšala pogoje za izvoz, ker cene materialov na domačem tržišču tako hitro naraščajo.

O selekciji programov bi rekel le, da spontano prehajamo, oz. dajemo večji poudarek športnemu programu. Tako smo uvedli izdelavo apreski obutve in jogging program, povečali izdelavo smučarskih čevljev, in tako obsega od skupnega prometa 1 milijon in 382 tisoč parov za leto 1981, lahki program le 580 tisoč parov.

V športnem programu vidimo boljše izvozne možnosti, tudi s cenami se lažje prebijamo, tako se bo ta usmeritev do neke mere še povečevala.

Osnova za selekcijo programov so naše proizvodne možnosti, strojna opremljenost in kadrovska zasedba.

Ob stalnem pomanjkanju kadrov je potrebno, da se povečuje delež športne obutve, ker so smučarski čevlji bolj kapitalno intenzivni, torej z manj ljudmi lahko več iztržimo.

V prodaji želimo, da bi čimveč obutve, tako lahke kot športne, izdelali doma, ker moramo še vedno precej obutve dokupiti.

Glede ostalih izdelav, kjer smo mi edini proizvajalci, pa bo potrebno, glede na to, da izdelki niso ekonomsko donosni in je kritična zastarela strojna opremljenost, ter pomanjkanje kvalificiranih kadrov, to nadomestili z drugačnim načinom izdelave (na primer: vlti gorski čevlji, brizgani podplati in podobno).

Lija CAJNKAR:

Glede kakovosti menim, da pri nas ni vprašljiva in nam tudi pri izvozu ne bi predstavljala večjega problema. Bolj problematična pa je pri nas zmogljivost. Če bi želeli izvažati, takoj naletimo na premajhne zmogljivosti naših strojev, ker imamo vse že sedaj zasedeno s proizvodnjo za domače tržišče. To pomeni, da bomo morali razmišljati o tem, ali kupiti nove stroje (za kar skoraj ni nobenih možnosti), ali pa napraviti selekcijo programa in nekaterih stvari ne bomo več izdelovali za doma. Najbolj se to pozna pri sitotisku, kjer smo uvedli program Etipres in lahko naredimo 23 milijonov etiket letno; potrebe pa bi prav gotovo bile dosti večje. V sitotisku pa delamo zastave, embleme, razne etikete na PVC materialih in umetnem usnju in pred nami je prav gotovo velika naloga oz. odločitev o selekciji programa. Pri tem pa seveda ni

lahko opustiti neki program, kjer smo sedaj edini izdelovalci v Jugoslaviji.

Tudi povezovati se bomo morali bolj, kajti edino tako si bomo odprli pot k izvozu.

Seveda tako povezovanje, da bi skupno z neko drugo firmo sovlagali, zaenkrat še ne bo možno, ker moramo odplačevati kredite.

Kljub temu pa se dogovarjamo s Hermesom iz Ljubljane za skupno sovlaganje v tovarno v Nigeriji in nato za dolgoročno sodelovanje s to tovarno.

Mislím pa, da bi lahko sodelovali tudi z Alpino, saj je začela pri izdelavi stroja za etipres etiketo.

ZAKLJUČEK:

Torej, vsi imamo podobne probleme; Sistemske rešitve niso najboljše . . .

Kaj pa je v naših rokah? Prav gotovo je to kakovost, visoka storilnost, spoštovanje rokov . . .

Na vse to pa lahko mnogo vplivamo sami. Predvsem bi se morali truditi, da bi v naših izdelkih bilo več znanja in manj fizičnega dela.

Nič manj sposobni nismo, kot so delavci v drugih deželah, zakaj ne bi še mi uveljavili novosti, izboljševali proizvodnjo, poslovnost in s tem konkurenčnost. Ne smemo večno delati le za devize in pod lastno ceno. Kljub omejitvam v svetu, na katera ne moremo toliko vplivati . . .

In še to! Škoda, da nam ni uspelo pogovarjati se o problemih izvoza oz. uvoza v Kladivarju.

kadrovske novice



Irma Dolenc referent za delovna razmerja

Januarja je nastopilo delovno razmerje šest delavcev, z delom pa so prenehali trije delavci.

V POKOJ ODHAJAJO

Dolgoletnemu sodelavcu Josipu Golubiću ob odhodu v pokoj želimo predvsem veliko zdravja, zadovoljstva in razumevanja v krogu najbližjih.

Delovno razmerje v TOZD Obutev Žiri so nastopili Renata Kogovšek, Muradeta Huremović in Pavel Jereb. V TOZD Obutev Gorenja vas sta nastopili delo Danica Fras in Štefka Malovrh, v TOZD Prodaja Žiri, prodajalna Škofja Loka I. je pričela z delom Jelka Kalan.

V TOZD Obutev Žiri sta prenehala z delom Viktor Grof in Karolina-Draga Bajec, v TOZD Prodaja Žiri, prodajalna Koprivnica pa je prenehal z delom Josip Golubić.



Dozročili so še

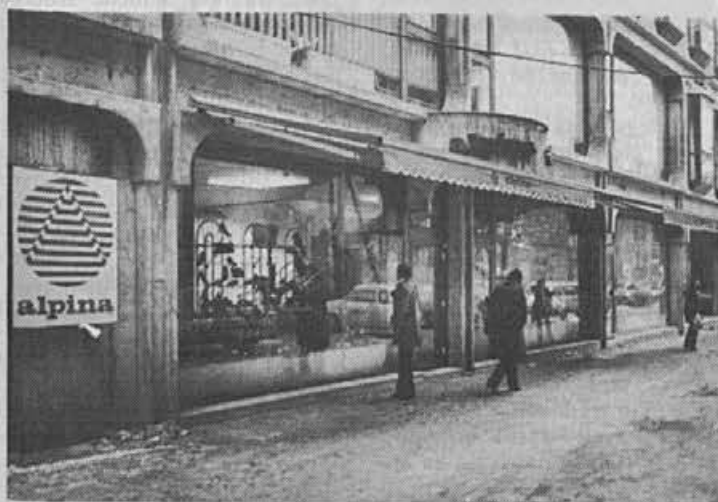
Kemalu Huskiću ob vstopu na novo življenjsko pot iskreno čestitamo!



Kako ustvarjamo

V Banja Luki prodajalna za zgled

29. januarja smo v Banja Luki odprli novo prodajalno, ki smo jo načrtovali že ves čas od leta 1975 dalje. Prodajalna je bila zgrajena na istem mestu kot prejšnja, ki jo je prizadel potres. Kot kaže bo okrog 400 kv. metrov uporabne površine, kolikor merijo prostori nove prodajalne, stalo blizu ene milijarde starih dinarjev. Kot nam je povedal vodja maloprodajne mreže Ivan Capuder, je bil predračun prvotno nekoliko nižji, vendar je bilo potrebno kasneje urediti še stvari, ki jih v načrtu ni bilo. Z odprtjem nove prodajalne sta bili ukinjeni in porušeni obe stari, vsi pa odločno zatrjujejo, da promet tako ne bo nič manjši, kajti prodajalna je sredi velikega stanovanjskega naselja.



Takole izgleda zunanost nove prodajalne v Banja Luki

Gradnjo je projektiral projektivni zavod v Sarajevu v sklopu širokega načrta, ki ga vodi Podjetje za izgradnjo Banja Luke. Gradbena dela je izvajala Kozara, vsa ostala dela pa naša skupina za adaptacije. Dela so se pričela konec leta 1979 in smo načrtovali, da bodo skupaj z našim opremljanjem končana do 29. novembra lani, tako da smo dva meseca zakasnili. Kljub temu vsi poznavalci v Banja Luki, zlasti hvalijo hitrost naše skupine in tudi izredno kakovost, ki so jo pokazali pri opremljanju prodajalne.

Tako je prodajalna med najmodernejšimi te vrste v Jugoslaviji. Lahko je vzor vsem in tudi za pojme Banjalučanov, ki so vajeni lepih in zahtevnih stavb, zlasti v zadnjih letih, je naša prodajalna nekaj posebnega.

Že zunanji izgled je izreden in se izredno vklaplja v okolje. Izlozbe so prostrane, pročelje lepo urejeno, senčniki lepo poudarjajo notranji namen.



Se zadnje priprave pred otvoritvijo



Gostje že prihajajo

Notranjost je po mnenju vseh tudi zelo funkcionalna. Tako razporeditev, kakor oprema sama.

V kleti so urejena skladišča obutve, ki pa jih je komaj dovolj.



Spregovoril je vodja TOZD Prodaja Bojan Starman

V pritličju sta dva oddelka, in sicer otroški oddelek in oddelek z moško obutvijo.

V nadstropju pa je oddelek z žensko obutvijo, športno obutvijo, galanterijski oddelek, z majhnimi dopolnitvami pa bo možno kasneje urediti tudi oddelek s športno opremo.



Res nekaj izrednega, pravijo vsi



Za otvoritev je bilo v Banja Luki veliko zanimanja, čeprav prodajalci menijo, da ni pametno obveščati kupce le za otvoritev, temveč predvsem za delo prodajalne in izbor, ki ga lahko nudimo.

V prodajalni je najprej spregovoril vodja maloprodajne mreže Ivan Capuder.



Naš prvi kupec pa je bil Zoran Jofić

Bojan Starman — vodja TOZD Prodaja, pa je spregovoril o namenu prodajalne in prodajalno tudi odprl.

Otvoritve se je udeležilo kar 30 zastopnikov Zavoda za izgradnjo Banja Luke, izvajalcev in nadzornih organov ter predstavnikov občinske skupščine. Prisotni so bili tudi nekateri naši delavci, ki so delali pri podiranju obeh starih prodajaln.



Na koncu seveda še spominski posnetek kolektiva z vodjem TOZD Prodaja, vodjem rajona za Hrvatsko Jakobom Čelikom in vodjem MPM Ivanom Capudrom

Splošen vtis vseh gostov je bil: prodajalna je izredna, funkcionalno urejena.

Vsi se čudijo Slovencem, kaj znamo urediti v tako kratkem času.

Tudi potrošniki govorijo o naši prodajalni le v superlativih.

In kaj menijo o razmerah v novi prodajalni v Banji Luki delavci sami.

V imenu vseh je odgovoril poslovodja Čedo Latinčič:

»Vsem nam je všeč. Bolje si človek skoraj ne more zamisliti. Prostori so v redu, prodajalna je lepo urejena in kar je še pomembnejše, zelo funkcionalna je.

Sicer pa je ta kolektiv izboljšane pogoje zaslužil, saj smo

sedaj 11 let delali v slabih pogojih.

Sedaj je tudi razpis za 3 nove prodajalce, kar zahteva organiziranost prodaje. Te dni bo razpis zaključen.

Zanimanje za našo prodajalno je ogromno, v dveh popoldnevih in enem celem dnevu smo prodali za 16 milijonov starih din obutve, kar je za začetek zelo dobro. Če bo vse po sreči, bomo letni plan 2,4 milijarde prekoračili za 20—30%.

Kako ustvarjamo

Manjkov in viškov ni veliko

Letne inventure so bile opravljene v vseh štirih temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb.

Popisne liste so inventurne komisije ponovno prejele z računalniškega centra komaj nekaj dni pred sejami. Zaradi časovne stiske centralna inventurna komisija ni mogla izdelati skupnega inventurnega elaborata, temveč se je na sejah DS predsednik centralne inventurne komisije posluževal POROČILA O REZULTATU POPISA posamezne inventurne komisije.

Delegat na delavskem svetu je zlasti opozarjal, naj temeljito razpravljajo in odločijo:

— o načinu likvidacije ugotovljenih primanjkljajev oziroma presežkov materialnih in drugih vrednosti,

— o načinu knjiženja ugotovljenih primanjkljajev oziroma presežkov materialnih in drugih vrednosti,

— o vseh odpisih in podobno, zlasti ki se nanašajo na materiale, gotove izdelke in drobn inventar v uporabi.

Pri obravnavanju poročil posameznih inventurnih komisij je centralna inventurna komisija prišla do naslednjih ugotovitev:

1. Nekateri člani našega kolektiva imenovanje za člana inventurne komisije sploh niso hoteli sprejeti, čeprav niso imeli nobenega pravega opravičila.

2. Večina inventurnih komisij je svoje delo opravljalo s polnim čutom odgovornosti — pri popisu samem kakor tudi pri izdelavi inventurnega elaborata; nekaj jih je bilo precej površnih, zlasti pri izdelavi inventurnega elaborata.

3. Po ugotovitvah inventurnih komisij so bila vsa skladišča primerno pripravljena za inventuro.

4. Presežkov in primanjkljajev je bilo v opravičljivi višini. Največ jih je bilo zaradi zamjenjav med posameznimi artikli, ki so si med seboj podobni.

Bali smo se, da bodo v skladišču končnih izdelkov večji primanjkljaji, bojazen je bila nepotrebna. Kot veste smo lani gradili skladišče končnih izdelkov. Okrog skladišča je vedno bilo večje število tujih delavcev. Da so mogli preseliti skladiščno opremo, so morali biti skladiščni prostori, kjer so bili čev-

lji vskladiščeni, po ves dan odprti. Nadzor v takih razmerah je skoraj nemogoč. Zato je DS TOZD Obutev sprejel sklep, da bo upošteval, če se kasneje še ugotovi kaka prazna škatla. Ta primanjkljaj se bo skladiščnikom priznal le pod pogojem, če so manjkajoči čevlji bili izdelani v letu 1980.

Z novim letom 1981 so se pogoji skladiščenja, tako za materiale kot končne izdelke, močno izboljšali, zato v bodoče naj ne bi bilo opravičila za razna odstopanja v presežkih in primanjkljajih.

5. Pri posojanju osnovnih sredstev še vedno ni pravega čuta odgovornosti. Osnovna sredstva nekateri posojajo brez vednosti gospodarja osnovnih sredstev, zato tudi ni izdana ustrezna dokumentacija.

6. Ob nastopu novega leta smo prešli na računalniško obdelavo podatkov tudi za vsa skladišča materialov. Zaradi tega prehoda so po opravljeni inventuri nastale precejšnje težave. V računalniškem centru, zlasti pa materialni knjigovodje, ki so materiale z novimi šiframi usklajevali, so bili prve tri tedne januarja, preobremenjeni. Ni izključeno, da se bo kasneje ugotovila kaka pomoč. Glede na to, so vsi DS sprejeli sklep, da potrjujejo poročila centralne inventurne komisije s pridržkom, če se bo v nekaj dneh ugotovila kaka napaka, se poročilo popravi in o tem poročila na prihodnji seji DS.

7. S prehodom na računalniško obdelavo smo končno prišli tudi do bolj urejenega poslovanja z drobnim inventarjem v uporabi. Vsak posamezni delavec sedaj točno ve, za kateri drobn inventar je zadolžen in odgovoren. Ob naslednji inventuri bo tudi v tem oziru za komisijo mnogo lažje.

8. DS vseh TOZD so priznali vse presežke in primanjkljaje ter sprejeli sklep, da se presežki knjižijo v breme izrednih dohodkov, primanjkljaji in odpisi pa v breme izrednih izdatkov. Izjema je bila le pri TOZD Prodaja, kjer delegati DS niso hoteli sprejeti predloga inventurne komisije za popis sredstev. Odpisali naj bi nekatere obveznice in čeke, ki so jih poslale prodajalne. Izgovor, da so čeki izgubljeni, je bil za delegate nesprejemljiv.

L. Kopač



Važno je da vemo

Važno je da vemo

Važno je da vemo

Tokrat vam predstavljamo Tomaža Čižmana



Prav te dni praznuje Tomaž Čižman, član B reprezentance Jugoslavije svoj 16. rojstni dan, saj je rojen 13. februarja 1965. Obiskali smo ga na pripravah mladinske reprezentance v Škofji Loki v hotelu ALPETOUR. Stari vrh, kot veste, je bil letos gostitelj evropskega mladinskega prvenstva in zato je tudi vadba naših tekmovalcev potekala prav na Starem vrhu.

Tomaž je pravzaprav Ljubljančan, doma iz Črnuč. Tako se je njegova športna pot začela pri ljubljanski Olimpiji in to že zelo zgodaj. Smučati je namreč začel s šestim letom.

»Spominjam se svoje prve tekme leta 1973, ko sem tekmoval za pokal Maksimarketa in osvojil prvo mesto. Oče je bil moj prvi trener in kakor hitro so opazili talent tudi drugi, so me usmerili v vadbo in sicer že, ko sem bil ciciban. No, kasneje sem začel redno nastopati, tako leta 1975., 1976. sem bil na slovenskem prvenstvu tretji v veleslalomu, v slalomu pa sem bil celo prvi med pionirji. V sezoni 1979/1980 pa sem že nastopal v mladinski mednarodni konkurenci na FIS tekmah npr. v Kranjski gori in sicer kar uspešno. V začetku je seveda tekmovalje v višjem razredu, zlasti pa mednarodnih tekmah, mnogo težje. Mogoče bi omenil še eno tekmovalje leta 1976, ko sem v mednarodni konkurenci dosegel 16. mesto. Moj učitelj je bil 5 let Janez Šmitek. V začetku so vse stroške morali kriti

starši, ko pa sem prišel v reprezentanco, je bilo v zvezi s stroški mnogo lažje. Za dobrega smučarja je treba mnogo vaditi. Mi vadimo na visokogorskih smučiščih npr. v Kaprunu ali pa pri Češki koči.«

No, v zadnjem času so uspehi Tomaža Čižmana vedno večji. Uvršča se že za najboljšimi našimi smučarji npr. za Benedikom ali Ziblerjem. Vsem nam je znano tudi, kako je bilo na Starem vrhu, na evropskem prvenstvu, ko je v veleslalomu dosegel 17. mesto, v slalomu pa je bil 6., vendar je bil po nekaj urah diskvalificiran, češ da je nepravilno prevozil vratca. Vendar kljub temu že to dovolj pove, s kakšnim smučanjem imamo opraviti, predvsem pa kakšna je njegova bodočnost, če bo redno vadil.

O svoji prihodnosti, o načrtih bolj malo govori. Kar takoj se ozre na svojega nekdanjega učitelja Janeza Šmitka, kot da bi mu on lahko pomagal.

No, seveda, vsa ta leta, ki sta jih preživela skupaj, mu je mnogo dal, mnogo pripomogel k uspehom. Takole pravi o svoji prihodnosti Tomaž Čižman:

»Sigurno bi rad nastopil na olimpijskih igrah; takrat bom star 19 let. Torej že v tistih letih, ko je to možno. Vendar je veliko odvisno še od marsičesa. Predvsem od tega, kdo od starejših kolegov v reprezentanci bo tedaj prenehal tekmovali, kdo tedaj ne bo v formi, skratka, kdo bo takrat najboljši.«

Naše čevlje nosi, pravimo, kako pa je z njimi?

»Čevlji so zelo dobri. Imajo seveda še nekaj manjših napak, ki jih bo možno odpraviti, predvsem pa je zame sedaj važno, da bo izdelan čevelj za starejše tekmovalce, kajti tudi mlajši pridobivamo na težini, postajamo pravi tekmovalci na najtežjih progah in zato je spet treba primeren čevelj. To pa, kot vse kaže, Alpini tudi počasi uspeva.«

Naj na koncu Tomažu Čižmanu ob njegovem 16. rojstnem dnevu čestitamo in zaželimo čimveč uspehov v sami vadbi. (Baje smučarji tega ranga opravijo letno kar 360 treningov in je skupaj s šolo in ostalimi obveznostmi takle smučar zaposlen bolj kot katerikoli delavec.) No, Čižmanu želimo poleg uspešnih treningov še veliko uspehov v tekmovaljih, pa tudi v šoli.

Zapisal: Neško Podobnik
Foto: Brigita Grošelj

Lojze Oblak in Tone Pintar

V tovarni imamo tudi serviserja športne obutve. Lojze Oblak se je v tozdu prodaja zaposlil novembra lani.

Njegove osnovne naloge so vse usluge tekmovalcem, ki nosijo naše čevlje, to pa so: tekmovalce v B reprezentanci, 6 mladinskih reprezentantov in 10 pionirskih reprezentantov.

Poleg servisiranja tekmovalcem pa je njegova naloga tudi organizacija servisov na smučiščih. O tem pripoveduje takole:

»Skušam vzpostaviti stik s serviserji, ki delajo na smučiščih v Kranjski gori, Ljubljani, Novem mestu, Krvavcu, Begunjah, Bohinju, Kamniku, Mariboru, Celju, Sarajevu ...

Treba je poskrbeti, da so serviserji primerno usposobljeni za svoje delo in to je tudi moja naloga. Prav tako morajo imeti ustrezne materiale, da lahko popravljajo obutev.

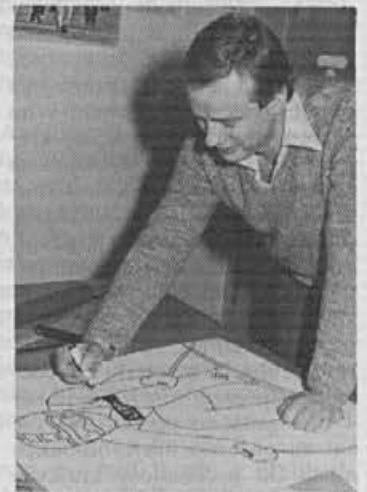
S tekmovalci pa morajo imeti predvsem neposreden stik. Po naročilu trenerja sam dvignem čevlje v skladišču in jih osebno oddam tekmovalcu. Potem skupaj ugotovljamo, če je treba čevelj raztegniti ali obložiti, ali kako drugače urediti. Treba je vedeti, da morajo biti tekmovalni čevlji urejeni zanesljivo. Okvare na zaklopkah ali stremenih so dokaj pogoste in tudi to je moja naloga.

Težava je letos predvsem v tem, ker sem začel z delom sredi sezone in ni bilo možno vsega pripraviti. Računam da bo naslednje leto v tem pogledu boljše.«

Od oktobra lanskega leta je v tozdu prodaja zaposlen oblikovalec. To je Tone Pintar, katerega osnovne naloge, so oblikovanje vseh propagandnih sporočil in drugih pojavnih znakov, to



Lojze Oblak, serviser



Tone Pintar, oblikovalec

so prospekti, katalogi, oglasi in drugo. Sodeluje tudi pri oblikovanju kolekcij, ekonomski propagandi, pripravi sejmov, nabavi aranžerskega materiala ... Pripravlja tudi idejne osnutke za aranžiranje izložb in v zvezi s tem pripravlja demonstracije na poslovalskih konferencah.

To je kratek pregled njegovih nalog. O delu pa meni:

»Vsega seveda še nisem spoznal in zato težko ocenim vse pogoje in možnosti.«



Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Pobuda KS Črni vrh kaže veliko volje



Na Črnem vrhu smo se pogovarjali s predsednikom skupščine KS Damjanom Lampetom in urednikom Črnovaščana Bernardom Čukom

Zanimiva pobuda krajevne skupnosti. Zanimiva zato, ker že mi sami opažamo, kako pomembno je, da delovne organizacije in krajevna skupnost, kjer delovna ali temeljna organizacija deluje, sodelujeta na čim širši osnovi. Prav zato je pobuda krajevne skupnosti Črni vrh, kjer imamo mi tudi svoj obrat, predvsem pa obrat, kjer se delavke pripravljajo za delo na Colu, še toliko bolj spodbudna. Izrazili so celo željo, da bi z nekaterimi sestavki in informacijami sodelovali v naših glasilih, na drugi strani pa bi mi, delavci Alpine, občasno objavljali prispevke in druga gradiva v njihovem Črnovrščanu, kot pravijo svojemu glasilu v krajevni skupnosti. Tako smo se konec prejšnjega meseca srečali na Črnem vrhu s predsednikom skupščine krajevne skupnosti Damjanom Lampetom in urednikom Črnovrščana Bernardom Čukom.

Kar hitro je stekel pogovor, in za začetek mogoče nekaj podatkov o sami krajevni skupnosti. Krajevna skupnost sodi v idrijsko občino in šteje 1400 prebivalcev, v 12 zaselkih. Od enega do drugega konca KS je kar 4 ure hoda, to pomeni, da gre kar za obsežno krajevno skupnost. Od prebivalcev krajevne skupnosti jih je približno 50% zaposlenih, okrog 20% pa je kmetov. No, tu so delavci, ki so zaposleni in se povečini vozijo v Idrijo, Ajdovščino in Logatec.

Štiri večje prireditve, ki niso le občinskega pomena. To so, recimo, Vojkov tek za pionirje, Šemrllov memorial, Turnir mladih in pa seveda Trnovski maraton, za katerega vsi vemo. Dejavnost so tudi nekatera druga društva, med drugim tudi svetovno društvo, ki zna vsako leto pripraviti lepo prireditev — Inventura. Tu imajo zelo dobre smučarske tekače, pozna se seveda, da je tu že dokajšnja tradicija v tekih. Tako na vseh tekmovalnih širšega pomena nastopa kar 130 domačinov, od tega 40 pionirjev. O drugih dejavnostih mogoče le to, da je razvito tudi gostinstvo in turizem, škoda je le, da hotel Bor v zadnjem času ne deluje najbolje. Vendar, kot so na Črnem vrhu zapisali v smernice razvoja za prihodnje srednjeročno obdobje, računajo rešiti tudi to. Predvsem imajo v mislih, da bi postopoma rešili vprašanje gostinstva in turizma z organizacijo konzorcija v občini, ki bi vključeval nekatere zainteresirane delovne organizacije na tem področju in na ta način zagotovil nadaljni nemoten razvoj te panoge. Kot vse kaže, z zemljiščem za nekatere načrte ne bo težav, ker imajo urbanistični načrt in v okviru tega načrta je tudi industrijska cona na področju Trebč. Pokazali so nam tudi staro italijansko kasarno, kjer bi bilo možno z adaptacijo vzpostaviti primeren obrat in na Črnem vrhu menijo, da bi bila Alpina v kraju zelo dobrodošla. Krajani so namreč izredno zagnani družbenopolitični delavci, izredno prizadevni pri raznih akcijah in so se do sedaj vključevali v občinski samo-

prispevek z 2,5%, krepko znajo zavihati rokave pri raznih akcijah, kot je npr. elektrifikacija, urejevanja vodovoda, krajevnih poti... No, kot kaže, bi za obrat na Črnem vrhu, če bi recimo bil, bilo kar hitro 25 do 30 kandidatov, kasneje pa vsako leto po kakšnih 10 otrok, to pomeni, da bi vendarle obrat na Črnem vrhu v kadrovskem pogledu imel določeno perspektivo, kajti ljudje se neradi vozijo v oddaljene kraje. To pomeni tudi določeno jamstvo za nadaljni razvoj samega obrata in tudi krajevne skupnosti. Na Črnem vrhu menijo, da bi s tem, ko so odprli obrat Lipe in če bi Alpina odprla obrat na Črnem vrhu,

kot si Črnovrščani želijo, približno dosegli to kar planirajo, to se pravi, da bi bilo v krajevni skupnosti 250 zaposlenih, kar je nekak maksimum, kot si oni lahko privoščijo oziroma zmorejo.

Zanimiva je tudi njihova pobuda, da bi sodelovali tudi na drugih področjih, ne samo pri investicijah in načrtovanju v krajevni skupnosti. Imajo zelo kvaliteten ženski pevski zbor. Predlagajo, da bi se dogovorili za izmenjavo gostovanj npr. z našimi kulturnimi skupinami in bi se srečevali tako v Žireh kakor tudi na Črnem vrhu.

N. P.

Množičnost je najvažnejša

Dve soboti zaporedoma, 17. in 21. januarja so se pomerili smučarji Alpine v smučarskih tekih in veleslalomu. Tekmovanje je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri konferenci OO ZS Alpine.

Sto tekmovalcev v obeh panogah daje slutiti, da bo takšna tekmovalna še potrebno organizirati; postalo naj bi torej tradicionalno.

Tekmovanje je potekalo posamično po starostnih skupinah, hkrati pa so tekmovalci zbirali točke tudi za tekmovalne med tozdi. V skupni oceni teka in veleslalomu so bili najuspešnejši tekmovalci in tekmovalke TOZD Prodaja s 87 točkami, sledijo jim tekmovalci DSSS s 70 točkami, TOZD Obutev s 67 točkami in TOZD Plastika z 52 točkami.

Tekmovanje je v celoti uspelo; tu in tam je zatajila le organizacija. Tako pri veleslalomu

ni bilo nikogar, ki bi najavljal tekmovalce in njihov čas. Tako so morali gledalci le ugibati, kdo tekmuje in kako uspešno.

Poudariti pa moram, da uspehi posameznikov ali tozda na tem tekmovalstvu niso bili v ospredju. Najbolj pomembna je bila množičnost, ki naj bi prispevala, da bi se v bodoče še več članov kolektiva odločilo za smučanje in športno udejstvovanje. Namen takšnih tekmovalj pa je tudi, da se člani kolektiva srečujejo tudi izven dela, kar ugodno vpliva tudi na medsebojne odnose v delovni organizaciji.

Z udeležbo na tekmovalju je komisija zadovoljna. Morda bi bilo potrebno pritegniti nekaj več članic. Ob tem pa velja pohvaliti najstarejše člane kolektiva, tekoimenovane veterane, ki se ne ustrašijo tekmovalj.

Bojan ŽAKELJ



V tekmovalju med tozdi so nastopili tudi tekači



Ivo Žakelj je star litostrojčan, kot temu pravimo.

»Da, kar 30 let je, od tedaj ko sem odšel iz Žirov.« pove Ivo, in se zamisli.



»Mislim, da so bili časi sicer težki, vendar za nas mlade lepi. Predvsem ni bilo nobenih razlik med nami, vsi smo imeli enako, to se pravi nič in to nas je družilo. Spominjam se seveda tudi naših akcij, brigade, šole, parol, praznovanj. Vse je bilo nekako v znamenju pol leta. To so bili pač tisti časi po vojni.

Pa se je bilo treba odločiti in odšel sem v Ljubljano leta 1950. na Tehnično srednjo šolo strojne stroke. Leta 1954., torej po maturi sem odšel v industrijsko kovinarsko šolo v Litoštroj kot konstruktor. Tu sem ostal nekaj več kot 2 leti.

Odšel sem v tovarno, v Litoštroj. Stalno sem se izpopolnjeval, postal sem konstruktor in kasneje projektant. Ukvarjal sem se predvsem s pogoni cementarn in seveda z drugimi zahtevnimi projekti, na primer vseh vrst črpalkami, črpalnimi postajami, pogoni separacij, elevatorji in drugimi zahtevnimi projekti. To je moje delo že 12 let. Naj povem predvsem, da je to pravzaprav izpopolnjeno teamsko delo, da sam nič ne pomeniš, da si le eden izmed kolegov, ki lahko le s skupnimi močmi nekaj napravijo. Lahko rečem, da smo postali perfekten team, ki se je uveljavil tako doma kot drugje.

V tovarni so za sam napredek poskrbeli predvsem, da je vsak trenutek na razpolago strokovna literatura v knjižnici, da lahko sprem-

ljamo razvoj v svetu, da se lahko izpopolnjujemo ali pa doma prirejamo najzahtevnejšo tehnologijo na tem področju. Posebno pomemben korak smo napravili na primer pri polarnih dvigalih za atomske centrale, ki jih iščejo tako v Sovjetski zvezi kot v Južni Ameriki. Za primerjavo naj povem, kakšen ogromen projekt, je to: Na primer nosilec je dolg kar 46 m.

Kakšen občutek imam kot projektant? Delo v teamu je seveda zahtevna reč, vsak mora svoje res strokovno napraviti, predvsem je pomembno, da se vsak podredi skupnemu cilju.

No, ko pa je zadeva izvedena v praksi, ko si lahko projekt ogledamo v naravi, oziroma tam, kjer je postavljen, tedaj se pravzaprav zavemo, za kakšno strahovito pomembno stvar je šlo.

»Moram reči, da mi nikdar ni bilo žal, da sem se odločil prav za ta poklic in predvsem za to delo. Nekoč sem nameraval na letalsko akademijo, toda ni mi uspelo. No, postal sem projektant tako zahtevnih strojev, kot jih dela Litoštroj in to mi veliko pomeni. Naj še omenim, da se v stroki v formalnem pogledu, torej s študijem, nisem ne vem koliko izpopolnjeval. Drugo pa je, kaj si človek pridobi s stalnim študijem strokovne literature in pa z intenzivno prakso. Mislim, da je to najbolj važno.«

In s čim vse ste se še ukvarjali?

»Ja, z marsičem. Najprej, ko sem prišel v Ljubljano, sem se začel ukvarjati z judom. Potem sem zlomil roko in šport je šel po vodi. Ostala pa je še folklor in pri tem sem ostal dlje časa.

Poskušal sem sodelovati tudi v samoupravnih organih. Več kot sedem let sem bil v kadrovski komisiji, ukvarjal sem se z rekreacijo, oziroma z organizacijo rekreacije po sindikalni plati.

Tako kramljava. Ura hitro steče in seveda kar nekoliko bolj kritični. »Menim, da mladi pogosto nimajo tistega pravega elana, ki bi ga sicer morali imeti.«

»Res pa je, da smo v Žireh, kot pravi, še vedno nekoliko nerodni, da gledamo predvsem samo zase, da nam je vseeno, če »sosedu krava crkne«.

Tekst: Nejk Podobnik
Foto: Brigita Grošelj

Od tu in tam

Od tu in tam

Videli smo Bosno in obeležja njene slavne preteklosti

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Naša skupina si je ogledovala brez vodičke stari del mesta. Neizkušena vodička brez domačih vodičev tudi ni mogla voditi naših razgledov, četudi bi morala. Zato pa lahko rečemo, da je zelo dobro poskrbela za vse potrebno v hotelu.

Spočite in po izdatnem zajtrku nas je zjutraj mostarski vodič popeljal na ogled mesta. Kot Travniku, tudi Mostarju ne manjka vodnih izvirov, saj smo opazili tak vodni izvir prav pri našem hotelu, kjer smo prenočevali in jedli.

Mostar so osnovali Turki, ko so leta 1452. prišli v te kraje. Grajen je kot vojaško in trgovsko mesto, kot nekakšni vrhovni Mikel. Razvil je carinarnice in živahno trgovanje z Benetkami, Dubrovnikom, Turčijo in drugim. Bil je najpomembnejše trgovsko in gospodarsko mesto na najbolj zahodni točki osmanskega cesarstva. Mesto je imelo s tedanjimi zahodnimi sosedi tudi sporazum o nenapadanju. Ni čuda, da ga vojske in razna ropanja niso dosti prizadele in se še danes ponaša kot lepo in čisto mesto, s čimer prednjači pred drugimi mesti Bosne in Hercegovine. Sicer pa tu živi okoli 40% muslimanov, ostali so katoliki, pravoslavni, protestanti, nekaj pa je tudi Židov.

Pod vladavino cesarja Sulejmana II. je bil v Mostarju leta 1567. leta zgrajen znani most iz rezanega kamna. Malto zanj so baje pripravljali z zmesjo mleka in rumenjakov. Most je po sredi votel in brez železja. Arhitekt je predvidel, da bo most držal samo na podlagi zakona statike in lahko rečemo, da se ni zmotil, saj njegovo gradbeno mojstrovino še danes občudujemo, občudujemo kot veličasten spomenik tistega časa in sposobnosti arhitekta.

Vodnik nas je popeljal tudi na ogled Karadžozbegove džamije. Nam turistom se ni bilo treba sezuvati, vendar smo morali ostati le na zadnjem malce ograjenem delu. Videli smo nekakšno prižnico ter vzvišen prostor za posebne namene.

Po stenah je džamija poslikana z ornamentami in izreki iz Korana v arabščini, ki jih imenujemo tudi arabeske. Koran se po osnovni vsebini in namenu ne razlikuje dosti od judov-

ske biblije. Domnevajo, da oba naroda izhajata iz skupnega Mojzesovega debla, da so torej Židje in Arabci v sorodstvu. Nekateri zgodovinarji so celo mnenja da sta biblija in koran le osiromašen povzetek še starejšega kulta vere in filozofije, ki jo vsebujejo sanskrit in ki izhaja iz Indije.

Ogledali smo si tudi nekakšen ročni računalnik s trintridesetimi kroglicami za štetje molitev, podobno kot katoliški rožni venec.

Naj omenim še, da zabeležijo poleti v Mostarju najvišjo vročino. Okolica se ponaša z najboljšim vinom. Ogledali smo si tudi edinstveno partizansko spominsko pokopališče, za katero vse priznanje arhitektom.

Zapuščamo Mostar ter se po dolini Neretve usmerimo proti Jablanici. Kanjon je ozek in strm. Vsak po enem bregu se prebija cesta in železnica. Višje gori gradijo veliko vodno pregrado jezua za novo veliko hidrocentralo. Seveda morajo obenem graditi tudi novo cesto, ker bo dosedanje zalila voda. Spet ena velikih, pomembnih gradenj, ki bo zahtevala ogromna sredstva.

V Jablanici nas čaka kosilo. Želodci nas že kar opominjajo, da je prišel njihov čas. Ogledamo si muzej revolucije, v dvorani se poučimo o kratki zgodovini bitke na Neretvi. Za tem pogledamo še porušeni železniški most, ki kot spomenik tega dejanja še vedno leži v Neretvi, kot so ga zrušili minerji.

Nismo se veliko zadrževali. Avtobus je zavil iz Jablanice na levo proti Prozorju. Na desni, nad Jablanico, vidimo, kje lomijo poznani jablaniški granit. Pa je treba v steni precej izbirati, da dobijo dober kamen. Povzpemo se čez sleme pa smo v dolini, ki ga zaliva umetno jezero Jablanica. To jezero napaja veliko istoimensko hidroelektrarno. Sicer, pa jezero napaja reka Rama.

Pridemo v Prozor, ki je poznan po hudi borbi z Italijani 1943. leta. Iz Prozora se vzpne desno navzgor čez Makljen. Daleč spodaj v dolini opazimo precej veliko jezero Ščit. Nad Prozorjem so v nasadih že lepo zorele bosanske slive. Marsikateremu od nas so se pocedile slive...

Se nadaljuje...

Ivan Reven



To je naš kraj • • • To je naš kraj • • • To je naš kraj



Blagovnica bo



Upajmo, da bo dogovor za gradnjo blagovnice tokrat držal

Med krajanji Žirov so se že dalj časa pojavljali resni dvomi, če bo blagovnica, za vse nas prepotrebni objekt družbenega standarda, sploh kdaj zgrajena. Razlog so bili vsekakor dolgotrajni in neplodni razgovori, ki so zaradi različnih interesov v kraju vedno znova pad(a)li v vodo.

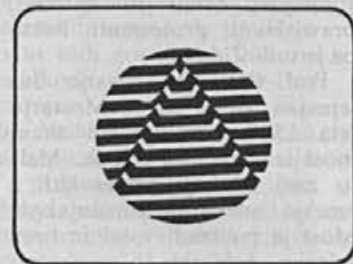
Približno pred letom dni je Krajevna skupnost Žiri pripravila ponudbo za zazidavo centra Žirov, natančneje za trgovski in gostinski del, s katero je seznanila več možnih investitorjev. Na KS je prispelo več odgovorov zainteresiranih delovnih organizacij, skupščina KS pa je sprejela sklep, da bo investitor DO ABC Loka, Škofja Loka, kateri je tudi prepuščena izbira sovlagateljev.

Glede na to, da je investicija vnešena v temelje planov SO Škofja Loka, DO ABC Loka, kakor tudi KS Žiri za srednjeročno obdobje 1981—1985, je bilo potrebno čimprej konkretizirati potek priprav za pričetek gradnje blagovnice. S tem namenom so se v januarju srečali predstavniki SO Škofja Loka, DO ABC Loka in KS Žiri in svoj izredno ploden razgovor strnili v naslednje zaključke:

— skupščini KS Žiri se predlaga, da spremeni svoj sklep, s katerim se stavba otroškega vrtca prenese na KS Žiri tako, da se ta stavba prenese na DO ABC Loka, Škofja Loka, katera bo stavbo dala v zamenja-

vo za nepremičnine last Nuše Markovič, to je zgradbe in zemljišča, na katerem se bo gradila blagovnica

— DO ABC Loka (to je investitor) je dolžna da uredi vse potrebno iz naslova premoženjsko pravnih zadev glede zamenjave nepremičnin do konca leta 1981



— idejni projekt za blagovnico mora biti izdelan in predložen KS do novembra leta 1981. Odgovoren za izvedbo je investitor.

— KS bo v dveh mesecih od prejema idejnega projekta posredovala investitorju svoja stališča, oziroma morebitne pripombe na idejni projekt.

— V letu 1981 je potrebno rešiti stanovanjski problem za delavce Remonta, ki so nastanjeni v stavbi starega vrtca. Za izvedbo tega so odgovorni DO Remont gradnje, investitor in KS Žiri.

— Do meseca novembra 1981 je potrebno pripraviti osnutek samoupravnega sporazuma o sovlaganju pri gradnji

blagovnice z organizacijami združenega dela v KS in delovnimi organizacijami, ki imajo svojo dejavnost v KS. Za pripravo sporazuma je odgovoren investitor, sprejet pa naj bi bil najkasneje do konca februarja 1982.

— Investitor je dolžan, da pridobi lokacijsko dokumentacijo in lokacijsko odločbo do konca junija 1982.

— Investitor naj bi pričel z zemeljskimi deli v avgustu 1982.

— Investitor se zavezuje, da bo z gradnjo pričel v roku, ki bi zagotovil, da bo blagovni-

ca zgrajena in dana v uporabo ob 40. obletnici osvoboditve Žirov, to je 23. oktobra 1983.

— V kolikor do tega roka blagovnice ne bo možno zgraditi (glede na stabilizacijske ukrepe), mora biti zanesljivo zgrajena najkasneje do konca srednjeročnega obdobja, to je do konca leta 1985.

Izvedba investicije torej ni in ne more biti vprašljiva, važno je le, da z enotno politiko in skupnimi močmi delamo na tem, da bodo zapisane naloge tudi pravočasno realizirane.

Rado KAVČIČ

Referendum 1978—1980 uspešno

Decembra 1977 smo se krajanji Žirov z referendumom odločili, da bomo za izboljšanje družbenih objektov prispevali 2% od OD. Rezultate lahko ocenjujemo dvotretjinsko za zelo uspešne, ker sta dve investiciji že izvršeni, preostalo pa ocenjujem za uspešno, ker je investicija za ureditev okolja, ceste in parkirišča pri pokopališču že pokrita. Za drugo, ali bolje za samo mrliško vežico je tako ostalo del sredstev.

Oglejmo si zadevo še v številkah:

V letu 1977 je bilo načrtovano, da bomo zbrali okrog 500 starih milijonov, ki naj bi jih vložili, za osnovno šolo 200, za DD Partizan 200 in ostanek ali okrog 100 starih milijonov za pokopališče.

V prihodnje se bo potrebno odločiti, kje dobiti preostala sredstva za dokončanje druge faze gradnje. V poštev pride odrekanje nečemu, kar je že planirano za prihodnje srednjeročno obdobje, ali pa da se ponovno odločimo za manjši krajevni samoprisepek kar je stvar odločitve krajanov samih.

Tudi zadnja investicija bi lahko bila časovno in finančno uspešnejša, če ne bi bilo prisotnih toliko dejavnikov, ki so zmanjšali našo uspešnost.

Do začetka leta 1981 pa smo skupaj zbrali 11.060.298,00 din.

Za osnovno šolo, to je za gradnjo in opremo smo porabili 2 milijona, za DD Partizan za gradnjo in opremo 3,5 milijona din in že izdvojili sredstva za I. fazo pri pokopališču, 4,5 milijona din smo takoj koristili do konca leta 1980 10 milijonov din.

Torej je na zbirnem računu KS za drugo fazo gradnje ostalo 1 milijon din.

Za dokončanje mrliške vežice bi rabili nekaj več kot 4 milijone din.

Ob koncu lahko samo upamo, da smo napravili vse kar je bilo potrebno in možno; ob tem pa seveda velja zahvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali, da smo vse opravili tako hitro in dobro — pa še poceni povrh.

Za gradbeni odbor:
Vinko KAVČIČ

»DELO-ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne obutev Žiri, Stara vas 23. n. sol. o., ki ima v svoji sestavi TOZD Obutev Žiri, TOZD Obutev Gorenja vas, TOZD Plastika Žiri, TOZD Prodaja Žiri in Delovno skupnost skupnih služb.

Ureja ga uredniški odbor: Anica Govekar, Ra-

do Kavčič, Anton Eniko, Srečko Erznožnik, Ivan Reven, Mišo Čepalak, Anuška Kavčič — tehnični urednik, Neško Podobnik glavni in odgovorni urednik.

Izhaja mesečno, naklada 2000 izvodov. Fotografije Brigita Grošelj. Tisk TK Gorenjski tisk, Kranj.